

„Az elmúlt vasárnapon, az istentiszteletünk után figyelmeztettek: elfelejtettem imádkozni az Ukrajna fölött lelőtt repülőgépek áldozataiért, a hozzátartozókért. ...hol, mikor kezdődött a fásultságunk? Miért szokjuk meg, hogy itt vagy ott, közel vagy távol a világban, de valahol mindig pokollá tesszük a léteket?”

Ki énekelhet gregoriánt? ▶ 3. oldal

„Légítárságunknál, a Lutheran Airnél nincs fapados részleg és businessosztály sem, mindenkinek ugyanaz jár: az örök élet ígérete és távlata a miénk.”

Kétezeren az idei Szélrózsán ▶ 4. oldal

„...óvta a tényfeltáró egyházakat attól, hogy »már megtért Zákusok« ajtaját verjék indulatosan, azt kiabálva: »Itt bűnös ember lakik!« Most felső nyomás nélkül néha sokkal kiméletlenebb döntéseket hozunk.”

Kamerák keresztútjében ▶ 5. oldal

Árva kávécsésze... ▶ 6. oldal

Tánc a tóban ▶ 9. oldal

Álmaim egyházában ▶ 10. oldal

A cigány asszony tánca ▶ 11. oldal

Kántorképző tanfolyam ▶ 13. oldal

Hálakötet a johannitákról ▶ 15. oldal

Több mint kétezeren a tizedik Szélrózsán

Leszállt Soltvadkerten a Lutheran Air repülőjára

DR. SRAMO ANDRÁS FELVÉTELE

▶ „Isten hozott mindenkit a Lutheran Air légítársaság 2014-es soltvadkerti járatán!” – kezdte a 10. Szélrózsza megnyitőünnepségét Gáncs Péter elnök-püspök. A frappáns felütés nem véletlen: a jubileumi országos evangélikus ifjúsági találkozó mottójául a szervezők – ézsaiási igé alapján – ezt választották: „Szárnyalj!”

A július 16–20. között a Vadkerti-tó partján tartott nagyszabású találkozóra a szervezők összegzése szerint

2328-an regisztráltak. A legtöbben elejétől a végéig jelen voltak. Ők egészen pontosan 199 különféle programból – közöttük mintegy negyven koncertből – választhattak, nem számítva a kánikula miatt méltán népszerű fürdőzést, valamint a több – szervezett vagy spontán – sporteseményt.

A nyitóáhitaton a találkozó résztvevőit köszöntötte Lehoczki Ferenc soltvadkerti polgármester is, valamint a helyet adó egyházközség aprajagya. Homoki Pál lelkész vezetésével szívvel-lélekkel igyekeztek településük gyökereit, mezőgazdasági kincseit, hitéletét és az evangélikusság jelenét-jövőjét bemutatni.

A megnyitón születésnapi parti is zajlott. Az egész találkozó egyik legfelemelőbb pillanataként – miközben a résztvevők az eddigi tíz Szélrózsza mottóira írt dalt énekeltek – a színpadra szólították az egyes találkozók főbb szervezőit, és fotókon elevenítették fel a legemlékezetesebb pillanatokot.

Meglepetésről gondoskodott a fagyaltjáról nevezetes Szent Korona cukrászda: több száz szeletes óriástortából mindenkinek bőven jutott. A tortaparti annak szól, hogy éppen tizennyolc éve, 1996-ban rendezték meg Váralján az első Szélrózsát, me-

lyet aztán – két évente – a bodajki, a debreceni, a kismarosi, a tatai, a szolnoki, a kőszegi, a sarvasi, a fonyódi és most a soltvadkerti követett.

A találkozó állandóan visszatérő elemei voltak a „szárnyalások”, azaz a reggeli és esti áhitatok, melyeket a korábban kialakult szokás szerint mindig más és más egyházközség ifjúsága tartott – Ágfalvától Mezőberényig, Kaposvártól Budahegyvidékig – lelkes vezetőjével. Ez biztosította a sokszínű megközelítést, az eltérő ígértetői stílust, a fiatalok bevonása ugyanakkor a lendületességet és a hitelességet adta.

Az ígértető a keresztyén élet teljességéről, Isten mindenkit átfogó szeretetéről, végső soron a szárnyalás szabadságának átéléséről szóltak. Mondanivalójuk nyilvánvaló missziós célt szolgált, és bizonyosan sok tizen-huszoneves szívét elérte. A szervezők a záróestén még rátettek egy lapáttal: hét helyszínen hétféle jellegű áhitat közül lehetett választani a Tamás-miséstől a taizéi, a retró-, a diakóniai és más áhitatokig.

A korábbiakhoz képest jelentősebbnek bizonyult a Szélrózsza nemzetközisége: úton-útfélen német, angol és finn nyelvű beszélgetésekbe lehetett botlani. A határon túlról érkezettek közül legtöbben mégis az erdélyiek voltak: mintegy százhetven fős küldöttség érkezett Koszta István esperes vezetésével.

▶ Folytatás a 4. oldalon

Soltvadkerti Christival

■ GÁNC S PÉTER

Igazán nem panaszkodhatom: egyházi fesztiválokban gazdag nyaram van. Néhány hét leforgása alatt részt vehettem a szlovák egyházi napokon, a wrocławai közép-európai keresztény találkón s végül, de nem utolsósorban a tizedik Szélrózsán Soltvadkerten.

„A Szélrózsza nem egy a nyár számtalan könnyűzenei fesztiválja között, hanem valami más! Németországból kölcsönzött szóval: „Christival”

Külön élmény volt, hogy mindhárom fesztivál zárónapján ígért hirdethettem: a felvidéki Szepesváralján, a lengyelországi Świdnicában (mindkét helyen magyar nyelven!), valamint a Vadkerti-tó partján tartott úrvacsorai istentisztelet keretében, amelyet a Magyar Televízió jóvoltából most vasárnap (július 27-én) felvételről láthatunk az M1 csatornán.

Tehát ha úgy tetszik: nemzetközi összehasonlítási alapon van, hogy frissiben értékeljem a hazai jubileumi ifjúsági találkozót. Köztudottan immár tizennyolc esztendeje lelkes Szélrózsátámogató vagyok, de minden elfogultság nélkül, tárgyilagosan megállapíthatom, hogy a legnagyobb élményt, lelki gazdagodást Soltvadkerten élhettem át. Nem csak azért, mert itthon, hazai pályán viszonylag kevés nyelvi problémám akadt, bár „érett” korom miatt már nem minden könnyűzenei formációt értettem jól... Nem a hangereő volt a kevés, ellenkezőleg. Akinek volt füle a hallásra, az is megsüketülhetett a végére. No, de így jár, aki hatvanon túl még ifjúsági találkozókon akar fiatalodni...

Komolyra fordítva a szót: valóban tanulságos a három fesztivál összehasonlítása. Szlovák testvéreink, tiszteletre méltó módon, ezeket mozdítanak meg két évenként egy nyári hétvégére. A szlovák egyházi napok valójában egy teljes szombat jelentenek péntek esti felvezetéssel és vasárnapi, több helyszínes záró istentiszteletekkel. Seregszemle jellege van a rendezvénynek, ahol felvonultatják a különböző oktatási intézmények csapatait az óvodásoktól a gimnazistákig, valamint szép számmal gyülekezeti énekarokat is. Az úgynevezett *Lehetőségek piacán* pedig a különböző egyházi munkaágak és gyülekezeti szolgálatok mutatkoznak be. Mindez az idén Igló város szívében, a gyönyörű főtéren jelent meg szabadtéri színpaddal, óriási kivetítővel, sátrakkal.

A wrocławai találkozóról részletesen olvashattunk már lapunkban. E rendezvény erőssége, de egyben gyengesége is volt a többnyelvűség, mert az állandó tolmácsolás emberfeletti feladat volt a szervezőknek – és az lesz nekünk is majd 2016-ban, amikor mi lehetünk a házigazdák. Komoly érté-

keket villantott fel ez a fesztivál is, amely azonban ugyancsak időhiánnyal küszködött, hiszen a távolabbról érkezők, köztük mi magyarok is, szinte több időt töltöttünk el az utazással, mint az ottléttel...

Úgy érzem, a mi tizennyolc éves Szélrózsánk viszont, kinőve a gyermekbetegségeket, egyre inkább nagykorúvá érik. Négy napban szédítően gazdag lelki, szellemi és testi felfrissülést, töltekezést kínál. Mindezt imponálóan illusztrálják a számok is, hiszen szerda délutántól vasárnap délig közel kétszáz programból választhattunk, és ezeknek csupán húsz százaléka koncert.

Ezt fontos hangsúlyozni, mert a Szélrózsza nem egy a nyár számtalan könnyűzenei fesztiválja között, hanem valami más! Németországból kölcsönzött szóval: „Christival”. Olyan ünnepi találkozás, melynek Krisztus a házigazdája.

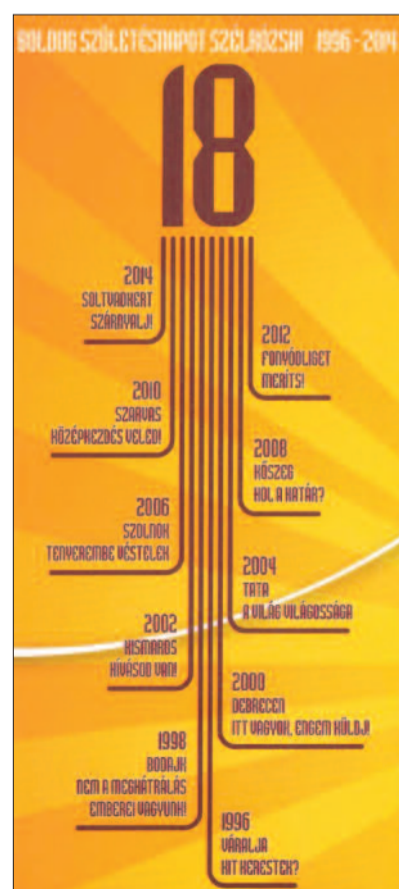
Ez különösen látványosan kifejeződött a záró istentisztelet úrvacsorai csúcspontján, amikor az arnyas fák alatt ülő hatalmas, többgenerációs gyülekezet elindult a tópart felé, ahol a Mester asztalt terített: testével és vérével táplált minket. A hatalmas kivetítőn felülről kamerázva fantasztikus kép tárult elénk: emberek sokasága özlött az élet forrásá felé! Bizar gondolatársítással egy megkapó kép ugrott be, amelyet egy természetfilmben láttam: a tojásból éppen csak kibújt kis tengeri teknősök a Teremtőtől kapott csodálatos életöszönnel igyekeznek a védelmet, táplálékot kínáló víz felé, amely az életet jelenti számukra...

S végül itt az ideje, hogy a Szélrózsza gyökereiről is szóljunk. A programfüzet borítóján látható grafika remekül szemlélteti a „Szélrózsza-fa” szárbaszökkenését, kiterjedését, a képzavart fokozva: a Szélrózsza-fa évgyűrűit és a belevészt mottókat Váraljától Soltvadkertig.

De a gyökerek messze túlnyúlnak 1996-on, egészen a nyolcvanas évek hajnaláig. Az idén sok szó esik (a vadkerti találkozón is esett) a rendszerváltás, a határnyitás negyed évszázados jubileumáról. Meggyőződésem, hogy a rendszerváltás „adventje”, a határok feszegetése egyházunkban már a gyenesdiási ifjúsági konferenciákon elkezdődött. Majd pedig folytatódott a Lutheránus Világszövetség éppen harminc éve, 1984 nyarán Budapesten rendezett ifjúsági találkozójaival és nagygyűléseivel. Ezek mottói – „Krisztusban most van a jövő”, illetve „Krisztusban reménységgel a világot” – máig aktuális, bátor próféta üzenet hordoznak.

Hála legyen a történelem Urának, hogy ezek a próféciák megvalósulnának! S köszönet mindazoknak (a tizedik Szélrózsán több mint négyszázharmincan voltak!), akik ebben Isten önkéntes munkatársaiként dolgoztak a Vadkerti-tó partján is.

A szerző a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke

Nagykorú lett a Szélrózsza! (A programfüzet borítójának grafikája)

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked azért, hogy tudhatjuk és érezhetjük, bármi történt is velünk az elmúlt héten, te mindenkor ott voltál mellettünk. Abban bízva visszük eléd imádságunkat, hogy te most is figyelsz ránk, és meghallgatod szavainkat.

Istenünk, ma hálát adunk neked keresztségünkért. Azért, hogy ismered életünket, tudod, hogy kik vagyunk, és úgy szeretsz minket, hogy tenyeredbe vésed nevünket.

Hálát adunk neked a nyárért, a pihenésért, a töltődésre kapott időért is. A lehetőségeikért, a találkozásokért, az élményekért. Add, hogy a munkás év után ne csak testünk töltődésére figyeljünk, de lelkünknek, annak táplálására is legyen gondunk.

Urunk, megvalljuk neked, hogy sokszor csak a magunk életével, csak saját szükségleteink kielégítésével foglalkozunk, és nem látjuk meg a mellettünk élők hiányait. Adj nekünk nyitottságot, hogy észrevegyük azokat a helyzeteket, amikor rajtunk keresztül akarsz adni valamit, és ne fordítsunk hátat se egymásnak, se pedig neked.

Így kérünk, légy azokkal, akik nehez napokat élnek át. A kiket betegség, magány vagy bármiféle nehézség gyötör. Te bátorítsd azokat, akik hozzád készülnek. Te légy az, aki a gyászolókat erősíted.

Hozzad fohászunk, Urunk, kérünk, hallgass meg minket, mert hisszük és valljuk, hogy te vagy a mi teremtőnk, aki megváltott minket, újra és újra nevünkön szólítasz bennünket, és magadénak mondasz minket. Hála legyen nagy és minden értelmet meghaladó irgalmadért. Amen.

SEMPER REFORMANDA

„Kegyelem és békeség! Tegnap levelemet arról a macakskodó völegényről *Käthe* mellett írta, aki rögtön azután fogat csikorgatva vajúdni kezdett, és három órával később – maga is egészségesen – egészséges leányt szült. Ezzel a szerencsés szüléssel ilyen gazdagon áldott meg minket az Úr, akinek dicsőség örökkön-örökké, amen! Most tehát, amit jelenlétedben nem mertem előadni, távollétedben e szavakba öntöm: Tiszteletre méltó és tisztelendő Uram! Isten, minden kegyelemnek Atyja engem és az én kedves Käthemet kegyelmesen megajándékozott egy kisleánnyal. Ezért Istenre kérem tisztelendőségedet, vegye vállára a keresztényi hivatalt, és ennek a kis pogánynak legyen lelki atyja, és segítse őt a szent kereszténységre a keresztség mennyei, fennentisztelt szentsége révén. Légy így leányom katekétája! *Henricus Deldensis* prépost áll majd időközben a helyedre. Az Úr legyen veled, és imádkozz értünk! 1529. május 5-én reggel.”

▶ Luther levele
Nicolaus von Amsdorfnak
(Csepregi Zoltán fordítása)

FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 6. VASÁRNAP – MK 10,13-16

Gyermekek evangéliuma?

Keresztelési liturgiánkban a *gyermekek evangéliumaként* hangzik el ez a történet. Minden bizonnyal a csecsemő- és gyermekkeresztség igazolására került oda.

A csecsemőkeresztség indoklására persze Pál apostolnál – aki a keresztséget a körülmetéléssel állítja párhuzamba – sokkal hatékonyabb érvelést találunk. Mert mi is a körülmetélés? Nem más, mint Isten Ábráhámmal kötött szövetségébe való felvétel, és a szövetséghez kapcsolódó ígéretek öröklésének külső, látható és egyben eltörölhetetlen jele. A körülmetélést pedig – Isten parancsa szerint – a születés utáni nyolcadik napon hajtják végre.

Mit tud egy nyolcnapos csecsemő az Ábráhámnak adott ígéretekéről? Mit tud az Istennel való szövetségről? Nyilván semmit. És nem is az ő döntése, hogy felvétetik a szövetségbe, és annak külső jelét egy életen át viselni fogja a testén. Neki csak az a feladat jut, hogy felnövekedve megismerje a szövetség tartalmát, és annak megfelelően éljen. Mert a szövetség nem az ő hitén alapul, nem is a tudatos döntése hozza létre, hanem Isten ígéréten nyugszik, és Isten ajándékaként részeshet benne. Ugyanez állítható az új szövetségbe való felvételt jelentő, és annak ígéretein közvetítő keresztségről is.

Jézusnak a *gyermekek evangéliumaként* emlegetett szavai viszont nem a gyermekekhez, hanem azokhoz a felnőttekhez szólnak, akik el akarják tiltani a kicsinyeket: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem

őket, mert ilyeneké az Isten országa.” De Jézus nemcsak hogy nem zárja ki a gyermekeket az Isten országából, hanem példaként is állítja őket a felnőttek elé: „Bizony, mondom néktek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba.”

Az ószövetségi teremtéstörténet tanúsága szerint Isten az embert a maga képére és hasonlóságára teremtette. De az ember ebben a földi életben csak annyira hasonlíthat Istenre, mint a karon ülő kisgyermek a felnőtt szülőjére. A kisgyermekre pedig az a jellemző, hogy ha elszakad szüleitől, végtelenül kiszolgáltatott lesz, és könnyen lépre csalható. A mézédés szavakkal hozzá közeledő idegen gonosz szándékát nem tudja felismerni. Amikor rájön, hogy a „cukrosbácsi” becsapta, akkor már késő, akkor már nem tudja magát kiszabadítani a kezei közül. Tragédiához vezethet, ha a kisgyermek bizalma nem a szülőjére, hanem más, ismeretlen felnőttre irányul.

A bibliai őstörténet szerint tragédiához vezetett, amikor az ember az a gyermek bizalommal hallgatott a kigyó képeében gonosz szándékkal közeledő idegen szellemi hatalomra, amilyen bizalommal csak Isten szavára lett volna szabad hallgatnia. A kísértő szavára hallgatva elhitte, hogy már felnőtt, és Isten gyámkodása nélkül maga is meg tudja itélni, hogy mi a jó, és mi a rossz. Ezért hallgatott a csábító szép szavakra, és szakított a tiltott fa gyümölcséből, majd evett is belőle. Elhitte, hogy ettől a gyümölcstől jó és rossz tévedhetetlen tudója lett.

A VASÁRNAP IGÉJE

De hogy ez mennyire csalimese, és az ember mennyire tudja valóban, hogy mi a jó és mi a rossz, azt az emberiség könnyel és vérről írt és még ma is így íródo történelméből könnyen megítélhetjük.

De ha a kisgyermek oly könnyen becsapható, félrevezethető és törbe ejthető, akkor Jézus miért mondja mégis a tanítványainak, hogy „aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba”? Csak azért mondhatja, mert tudja, hogy a magát felnőttnek képzelő, a jó és a rossz között a maga észére hagyatkozva különbséget tenni akaró ember semmiképpen sem juthat a mennyek országába, hiszen ott nincs helyük azoknak, akik magukat istennek képzelve Isten bölcsességével és hatalmával akarnak vetélkedni.

Ezzel szemben a kisgyermek lelkületét megőrző alázatosoknak akkor is van esélyük az Isten országába való bejutásra, ha közben valóban ki vannak téve a gonosz szándékú hatalom csábításának, és gyakran a törbe is esnek. Mert ebből a törből van szabadság! Jézusban a második isteni személy, a Fiú éppen azért lett emberré, hogy a sátán törbe és hálójába került emberi nemet a kereszten vértől ontva és életét föláldozva kiszabadítsa.

A bűn és a sátán csapdájából tehát csak azok számára van szabadság, akik Jézusban gyermeki bizalommal

hisznek. De jaj az önmaguk istenivé lett, öntörvényűvé vált, nagykorú felnőtteknek! – mert előlük a lángpallást tartó kerub állja el a mennybe vezető utat. Kikre vonatkozik ez? Mint az evangéliumi történetekből láthatjuk, a farizeusok, az írástudók és mások, akik Jézushoz a gyermeki lelkületet elvesztve közeledtek, nem tudtak hinni benne. Ehelyett állandóan hibát kerestek Jézus szavaiban, és a csodáiba is rendre belekötöttek. Azzal vádolták, hogy az ördögök fejedelmével cimborál, és annak hatalmával tesz csodajeleket. Az ilyen magukat istenítő, öntörvényűvé vált teológiai szakértők az ördög követét vélték fölsísmerni az emberi testben előttük álló Istenben, aki ezért nem is segíthetett rajtuk.

Jézus az ő példájukra mutatva inti tanítványait: „Bizony, mondom néktek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába. Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisgyermek, az a nagyobb a mennyek országában.” A *gyermekek evangéliuma* ez? Nem. Ez nekünk, „felnőtt”, „hitben nagykorú” tanítványoknak szóló figyelmeztetés. Képesek vagyunk-e végre meghallani?

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Imádkozzunk! Istenünk, add, hogy mindenkor gyermeki bizalommal hallgassunk rád, és gyermeki bizalommal kövessük Megváltónkat, aki a keresztfán életét adta értünk. Ne engedd, hogy a képzelt nagykorúság gögje akadály legyen Szentlelked újjáteremtő és megsemitelő munkájának az életünkben. Tarts meg minket az alázásban, hogy ne hívjuk ki haragodat, és a keresztségben ajándékba kapott kegyelem megvédelmehessen bennünket a kísértő minden támadásával szemben. Amen.

Reménység a halál órájában 2.

▶ A zsolnárossal együtt hangolódhatunk rá az *Evangélikus énekeskönyv* imádságos részének legnehezebb fejezetére: „Taníts úgy számlálnunk napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” Legutóbbi számunkban elkezdtük ezt a – *Reménység a halál órájában* címet viselő – fejezetet böngészni, és sorra vettük azokat az imádságokat, amelyek az utolsó órákban elhangozhatnak. Akkor, amikor a legnehezebb szavakat találni, különösen is fontos, hogy legyen példa, amely elindíthatja Istenhez forduló gondolatainkat.

Furcsa, csavarodott értékrendű és értékvesztett világunkban elengedhetetlen, hogy ne csak fizikailag, de lelkileg is emberhez méltó módon távozassunk ebből az életből, és így búcsúzzunk el szeretteinktől.

Amikor üresen csengenek az emberi szavak – hangozzék az ige, az imádság és az áldás. Énekeskönyvünk a sok mély és gazdag imádság után olyan áldásformulát is rögzít, amely két variációban is segít megáldani azt, aki távozóban van, vagy éppen távozott az e világi létből: „Áldjon meg az Atya, Fiú, Szentlélek Isten” – kezdődik a haldokló felett mondható áldásformula. Annak földi maradványai felett, aki már nincs az élők sorában, így szól: „Atya, Fiú, Szentlélek Isten! Irgalmadba ajánljuk azt, akit te teremtettél, megváltottál és megszentszítettél. Bocsásd meg bűneit, és vidd őt az örök életbe. Tied a dicsőség most és mindenkor és örökkön-örökké.”

A búcsúzás elbizonytalanít, kérdések sora marad megválaszolatlanul, fájdalmunk és szomorúságunk föloldhatatlannak tűnik. Ezt a helyzetet csak az Isten iránti bizalom tudja oldani és „helyre tenni”. Ezért a végső út előtt jó, hogy Jézust, az élet és halál urát testvérként szólíthatjuk meg: „Testvérünk és üdvözítőnk, Jézus! Te ismered a holtak birodalmát. Kísérelj barátunkat, amikor mi már nem kísérhetjük tovább. Irgalmas

örökké szolgáljalak és dicsérjelek. Amen.”

A gyermek elvesztése minden veszteségnél fájdalmasabb a szülő számára. Amikor feldolgozhatatlannak érezzük a helyzetet, és összezsavarodnak gondolataink, az imádság segít tisztázni az irányt, segít keresni a valódi békeséget, megtanít Istenhez menekülni.

„Örök Isten, mennyei Atyám! A te kezdebe tesszük gyermekünket. Te adtad nekünk, te vetted el tőlünk: áldott legyen érte a te neved. Hálát adunk neked a benne kapott minden örömünkért és boldogságunkért. Bocsásd meg egyetlen Fiadért a gyermekünk gondozásában és nevelésében elkövetett hibáinkat, mulasztásainkat. Fogadd be őt a te országodba, minket pedig téríts Szentlelkeddel, hogy igaz gyermekeid legyünk, akaratod szerint szeretetben járjunk, könyörüljünk minden gyermekben, árván és elesetten, és kegyelmedben bízza törekedjünk örök országodba. Amen.”

A házastárs halála is olyan mérőföldkő, amely megváltoztat mindent. A veszteség nagysága mégsem hallgathatja el a hálaadás szavát, s nem terelheti el a figyelmet az örök élet kérdéséről. Sőt éppen ezekben a nehéz napokban és időszakokban tanít Isten átértékelni sok mindent, ami addig más fényben mutatkozott.

„Istenem! Atyám! Némítsd el bennem a panasz hangját, nyisd meg ajkam hálaadásra – szól az ima. – Emlekeztess mindarra a jóra, melyet segítő társamban adtál. Hálát adok neked minden örömünkért, minden boldog óráért, és szenvedéseink üdvösséges iskolájáért is. Te látod a mi szívünket, bocsásd meg minden vétkeinket: azt is, amiben együtt vétkezünk, s azt is, amiben vétkeztem hitvestársam ellen.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Légy irgalmas egyetlen Fiad kínos szenvedéséért és haláláért. Vidd őt az örök életre, engem pedig nevelj tovább a te országod számára...”

A *Reménység a halál órájában* című fejezet – és egyben énekeskönyvünk imádságos része – igeválogatással ér véget. A halálközeli időszakban különösen is fontos, hogy lapozgassuk a Bibliát, és ráleljünk a legfontosabb, idevágó mondatokra. Ezt segíti az a válogatás, amelynek egy részével zárjuk ezt az imádságyűjtéményt ismertető sorozatunkat, nem feledve, hogy könyörgésünk mindig válasz Isten megszólító szavára:

„Így szól az Úr, a te Teremtőd és a te Alkotód: Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy!”

Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk mindent vele együtt? Kicsoda vádolja Istenen válsztottait? Isten, aki megigazít. Kicsoda az, aki kárhozza? Krisztus Jézus, aki meghalt, sőt fel is támadott, aki Isten jobbán van, és esedezik is érettünk?

Ha valaki vétkezik, van szószóló az Atyánál, az igaz Jézus Krisztus. És ő engesztelő áldozat a mi vétkeinkért, de nemcsak a mieinkért, hanem az egész világ bűneiért is.

A mi hazánk a mennyben van, onnan várjuk az Üdvözítőt is, az Úr Jézus Krisztust, aki gyarló testünket az ő dicsőséges testéhez hasonlítóvá formálja azzal az erővel, amellyel maga alá rendelheti a mindenséget.”

■ HAFENSCHER KÁROLY (1F.)

„Meteorbecsapódás”

Beiktatták hivatalába Győri Péter Benjámint esperest

► A Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegyében július 20-án iktatták hivatalába az új esperest, Győri Péter Benjámint szolnoki lelkészt. A helyi evangélikus templomban tartott ünnepi istentisztelet igehirdetője dr. Fabiny Tamás püspök volt, az iktatást Pintér Mihály espereshelyettes végezte.

Még márciusban – teljesen elmerülve a húsvét felé tartó bőjti időszak feladataiban – váratlan „meteorbecsapódás-ként” hatott a hír az evangélikus közéletben, hogy Krámer György püspökhelyettes, esperes, pilisi lelkész mindezekről a tisztségéről lemondva május 1-jétől a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatójaként folytatja szolgálatát.

Elmondható, hogy ez a bejelentés és a mögötte lévő háttározott személyi és testületi döntés „utóregéseket” indított el sokak életében. Ezek az utóregések érték el többek között Győri Péter Benjámint is. Éves gyülekezeti munkaprogramjának január eleji felvázolásakor még nem gondolta, hogy július 20-án, vasárnap délután öt órakor a Dél-Pest Megyei Egyházmegye espereseként fog ki-

Győri Péter Benjámint 1976-ban született Budapesten. A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban 1994-ben tett érettségi vizsga után az Evangélikus Teológiai Akadémia hallgatója lett. Tanulmányai alatt két évet töltött ösztöndíjjal az Amerikai Egyesült Államokban. 2001-ben végzett, azóta a Szolnoki Evangélikus Egyházközségben szolgál. Emellett a hittudományi egyetem doktori képzését végezte a rendszeres teológiai tanszéken. Felesége Györgyi Ildikó Krisztina tanító-hitoktató, két gyermekük van: Hanna Boróka (8) és Péter Bendegúz (7).

lépni megszokott szolgálati helyének templomából.

Az eseménysorozat kapcsán is érdemes mindnyájunknak egy pillanatra megállnunk és feltennünk a kérdést: Mi ez? Mi történik velünk és közöttünk?

A történések értelmét kutatva érdemes elgondolkoznunk azokon az ígéseken is, amelyeket a két érintett, megindított és az indításra néhány álmatlan éjszaka után igent mondó Krámer György és Győri Péter Benjámint osztott meg mindenkiel az esperesiktatás kapcsán: „Mert én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd megtudjátok!” (Ézs 43,19) „Evezze a mélyre, és vessétek ki hálójátokat fogásra.” (Lk 5,4)

Krámer György utódja felé személyes áldásként mondta Ézsaiás közismert mondatát. Győri Péter Benjámint pedig a beiktató és székfoglaló beszédhez választotta Lukács evangéliumának sajátos felhangokat is megszólaltató parancsát.

Istent kereső emberek sokszor kérdezik, hogy milyen módon szól hozzánk az Isten. Talán úgy, hogy a felhőket szét húzva ránk kiált a mennyből? Netán angyali jelenések vagy rövid mennyei elragadtatás során? Egyik közeli mód sem lehetetlen Isten és Jézus Krisztus számára, hisz van rá példa a Bibliában. Az viszont megszokottabb, hogy szívünkre helyez kimondásra szánt mondatokat, hogy egymás között miről gondolkodjunk, mit halljunk meg terveiből a Szentlélek szellemi fület és értelmet hegyező munkája által.

A július 20-i esperesiktatásról szóló hírt jó volna azzal a meglátással is fogadnia mindenkinek, hogy Jézus Krisztus nem mondott le rólunk, hanem még mindig akar közöttünk és általunk munkálkodni. Ezért történt a „meteorbecsapódás” és utóregései, melyeknek még nincs vége.

■ KUSTRA CSABA

Forrás: Evangélikus.hu

Ne tétlenkedjünk a kapuban ülve

Kollár Zsolt iktatása Gyönkön

► Örömmünkre gyűltek össze a Gyöng és Környéke Evangélikus Egyházközség gyülekezeteinek tagjai július 19-én a helyi templomban. Szabó Vilmos Béla, a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperese ez alkalommal iktatta hivatalába ünnepi istentisztelet keretében az új lelkészt, Kollár Zsoltot.

FOTÓ: BOZZAY CECILIA

Igehirdetésének alapigéjéül az esperes 1Pt 3,8–15 verseit választotta. Arról szól, hogy a Péter által kért viselkedésmódot, a jóra való törekvést lelkész és gyülekezet hogyan tudja megvalósítani a mindennapi életben.

A liturgiában Koskai Erzsébet és Füller Mihály lelkész segédkezett. A beiktatási szertartás után elmondott prédikációja alapigéjéül Kollár Zsolt – aki a háromszáz éves gyöngi lutheránus gyülekezet harmincadik beiktatott

pásztor – ótestamentumi igét választott: „A kapu bejárataánál volt négy poklos ember, akik ezt mondták egymásnak: Mit ülünk itt, amíg meghalunk?” (2Kir 7,3) Az egybegyűlt ökumenikus közösség figyelemmel, beleérzéssel hallgatta a lelkész szavait e poklos emberek választási lehetőségeiről, illetve arról, hogy nem tétlenkedhetnek, nem ülhetnek a helyükön, amíg meghalnak.

A közbenjáró imádság és a záróének után ünnepi köz-

gyűlés kezdődött. Ennek bevezetéseként igei köszöntő hangzott el 1Thessz 5,12–13 versei alapján: „...becsüljétek meg azokat, akik fáradoznak közöttetek, akik előljáróitok az Úrban, és intenek is titeket, és munkájukért nagyon becsüljétek őket.” Ezt az apostoli intést helyezte a jelen lévő közösség szívére e sorok írója, a gyülekezet másodfelügyelője.

Az új lelkészt beiktatása alkalmából köszöntötte Szabó Vilmos Béla esperes, Andorka Árpád egyházmegyei felügyelő; Katz Gyula, Gyöng város polgármestere; Czeilinger Antal, a helyi református testvéregyház lelkipásztora; Koskai Erzsébet lelkész az egyházmegye lelkészei nevében, illetve Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkész. Ezután a helyi gyülekezet köszöntése hangzott el. A másodfelügyelő kifejezte abbéli örömet, hogy Isten éppen Kollár Zsoltot és családját küldte a szolgálatba Gyönkre és környékére.

■ SCHELL JÁNOS

Kollár Zsolt 1976-ban született a Nógrád megyei Bercecelen. A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban érettségizett 1994-ben, majd az Evangélikus Teológiai Akadémián folytatta tanulmányait. 2000 őszétől gyülekezeti munkatársként Nyáregyházán látta el a lelkesítő teendőket. Diplomáját 2003-ban szerezte meg. Ez évi ordinációja után visszakerült a Nógrádi Egyházmegyébe, Kéthodony községbe. 2005–2012 között Nógrád községben is szolgált. Következő állomáshelye a szarvas-újtemplomi egyházközség volt, innen vezetett az útja Gyönkre. Itt nyolc szörvány is a gondjaira bízott. Nős, feleségével kisfiukat nevelik.

FOTÓ: DÉRÉI ESZTER

Ki énekelhet gregoriánt?

Az elmúlt vasárnapon, az istentiszteletünk után figyelmeztettek: elfelejtettem imádkozni az Ukrajna fölött leföld repülőgépek áldozataiért, a hozzátartozókért. Elszégyelltem magam. Ha akartam volna, kereshettem és találhattam volna mentségeket. Ehelyett inkább magamtól és e sorok olvasóitól is megkérdezem: hol, mikor kezdődött a fásultságunk? Miért szokjuk meg, hogy itt vagy ott, közel vagy távol a világban, de valahol mindig pokollá tesszük a léte?

Az első világháború kitörésének centenáriuma emlékeztet minket ebben az évben. Minden bizonnyal abban a világégésben szembesültünk először a tömegpusztítás borzalmaival. Azzal, ahogy mészárosok válik az ember. A somme-i csata öt hónapja alatt a hadifoglyok, sebesültek és halottak száma összesen másfél millió volt. Verdun tíz hónapig tartó borzalma után tanultuk meg a „vérszivattyú” kifejezést.

A győztes persze porig alázza és még mélyebbre taszítja a vesztet. Néhány évtized múlik el csupán, és az egykori vesztes természetesen

vissza akarja fizetni a megalázást – így lesz este... Második világháború. Szinte nincs ma olyan magyar család, amely ne volna érintett. Mindenütt maradt nyoma a borzalomnak.

Anyai nagyapám nem ismerhettem. Tudom, hogy az első világháború fizikai, lelki sebesüléseit nem tudta kiheverni. Elborzadok a gondolatától, miféle szorongásokkal engedhettem el tizenhét éves levante fiát a második világégés orosz frontjára. Soha többé nem látta. De nagyanyám a halála előtt – 1971-et írunk, hetedik osztályos voltam ekkor – még velem is elmondta, miről ismerem föl Endre nagybátyámat, ha egyszer mégis hazajönne.

Lehet-e valaki is kívülálló, az idő és a tér tisztas távolából szemlélődő?

Az említett vasárnap estéjén otthonunkba kúszott a világ. Láttuk az interneten a gyertyafényben úszó holland településeket, utcákat, házakat. Köztük olyat is, ahová már sohasem tér vissza család. És mindig van a világban hely, ahová nem tanácsos utazni. Amelyet kerülni el, ha csak lehet. Ahol lőnek, és nem lehetsz biz-

tonságban. Egyszerre csak rádöbben, hogy a saját portádról sem tudod kitessékelni a félelmet, a szorongást, a lelkiismeret-furdalást.

Eric Metaxas Bonhoefferrel szóló könyvét olvasom. Így gyógyítom hontalanságomat a főt parókia felújításának zajos heteiben. Férjem már a kiköltözésünk alatt dúdolgatta: „...nem lesz soha vége, nem lesz soha vége.” Lekörözött a könyv olvasásában, én még csak a felénél tartok. Mindenesetre a dobozkupa-cok társaságában gyülekezeti termi „egyterű” lakásunkban már volt néhány gyertyafényes vacsoránk.

Mire rendezkedünk be rövidebb vagy hosszabb távon az életünkben?

Olvasom, hogy Dietrich Bonhoeffer 1935-ben, amikor kihirdették a nürnbergi törvényeket, amelyek a zsidóüldözések második, „célzottabb” szakaszát voltak hivatottak megalapozni, így nyilatkozott: „Csak aki a zsidókért jajsztót kiált, az énekelhet gregorián dalokat.” E mondat alapján két dolog egészen nyilvánvaló: e világi létünk és keresztény voltunk egymástól elválaszthatatlan,

nem két külön világ. Bonhoeffer úgy gondolta, hogy ha valaki Istennek énekel, miközben az Isten népéhez tartozókat üldözik és gyilkolják, akkor annak szót kell emelnie a szenvedéseik ellen. Nézte szerint az egyház feladata szólani azok érdekében, akik nem tudnak szólni önmagukért.

Ugyan a könyvvel még nem végeztem, de talán kezdem sejteni, mi minden táplálta ezt az összhangot. A gyermekkor előítéletektől mentes, elfogadó légköre. Bonhoeffer apja nem vallotta volna magát kereszténynek, mégis elfogadta és tisztelte felesége hitét. A gyermekek úgy látták, hogy mindabban, ami nevelésük része volt, szülei „sziklaszilárd egységet képviseltek”. Olvasom, hogy akár Amerikában, akár Barcelonában, Londonban vagy Németországban volt lelkipásztor, Bonhoeffer a rábízták életéhez akart igazán közel kerülni. Sugárzó volt életszeretete.

Ahogy Isten radikálisan elkötelezte magát mellettünk Krisztus földre jöttében, úgy a mi Krisztus-követségünk, tanítványi létünk sem lehet

ÉGTÁJOLÓ

kevésbé radikális. Úgy sejtem, hogy Bonhoeffer egyre mélyebbre vivő hitvalló élete és halála egyre mélyülő közösség volt élete Urával.

Csak aki a légi katasztrófa áldozataiért jajsztót kiált, az énekeljen gregoriánt! Megszégyenülök.

Cserhátiné Szabó Izabella püspökhelyettes Északi Egyházkerület

Több mint kétezeren a tizedik Szélrózsán

► Folytatás az 1. oldalról

Nem csupán üde színfoltja, hanem többeknek az egyik legkomolyabb lelki élménye is volt az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) meghívására érkezett *Nairobi Girls* fellépése. A hat lány alkotta énekegyüttes tagjai a kenyai főváros, Nairobi egyik – magyar missziós szervezetek által támogatott – nyomornegyedének lutheránus gyülekezetéből érkeztek. Magyarországi fellépéssorozatukkal a külmisziói egyesület az afrikai munkájára kívánja irányítani a figyelmet.

A Szélrózsza fiataljai is nagy érdeklődéssel hallgatták zenés biztonság-tételüket, valamint *Bálintné Kis Beáta*nak, az EKME Afrika-referensének előadását. Beáta – férjével, *Bálint Zoltán* vízmérnökkel és gyermekeikkel – több mint hét éven át élt Nairoiban, missziói munkát végezve. Nevéhez fűződik a most is folyó étkeztetési és pártfogói program, és a gyülekezetplántálásból is kivette a részét.

A nairobi lányok, illetve a *Boyless Voice* női kamaragyüttes tagjai – vállalkozó kedvű önkéntesekkel kiegészülve – afrikai dívatbemutatót tartottak, melyet a két lánycsapat fergeteges koncertje követett.

A reggeli és esti „szárnyalások” közötti órákban számtalan különféle témájú előadás, fórumbeszélgetés és sok más lehetőség kínálkozott. A korábbi évekhez képest nagyobb volt a fiatalok ak-

ADÁMI MARIÁNA FELVÉTELE

titívása a komolyabb témákat tagláló fórumokon. Ilyen téma volt például a cigány–magyar együttélés, a holokauszt, a hajléktalanság, a drogdézés, a felnőtté válás problémái, az egyház jövője és benne a fiatalok szerepe.

A különféle missziói ágak is eljöttek az egyház nagy seregszemléjére, így a kül-, az ifjúsági, a börtön-, a tábort és a kórházmisszió; ezek a találkozások szintén sokakat megmozgattak.

Akiket nem az előadások, fórumbeszélgetések érdekeltek, azok választhattak a koncerteket, a színházi és bábszínházi előadásokat, a filmvetítést, ke-

resztény könyvkiadók, felsőoktatási intézményekkel és civil szervezetekkel való ismerkedést vagy a sportolást. A rendezvények a Vadkerti-tó mentén felállított húsz programsátorban és két színpadon zajlottak.

A záró istentisztelet napjára – ahogy lenni szokott az ilyen többnapos fesztiválok forgatógatóiban – a résztvevők meglehetősen kimerültek. Ugyanakkor az istentisztelet adta élmény kihagyhatatlannak bizonyult: az Evangélikus Hittudományi Egyetem hall-

gatóinak szolgálata, az úrvacsorai közösség együttes megélése és Gáncs Péter elnök-püspök ígéhirdetése indította útjukra a szélrózsásokat.

Visszatért ahhoz a szemléletes képhez, amellyel indította a találkozót.

– Légítársaságunknál, a Lutheran Airnél nincs fapados részleg és busszosszta sem, mindenkinek ugyanaz jár: az örök élet ígérete és távlata a miénk. Készülünk most a leszálláshoz, ami a repülőút egyik legveszélyesebb része. Nem mindenki szeretne leszállni, még repülne – maradna – tovább. Ám az Isten, aki a föld porából formált,

nagyon helyesen a földi körülmények között szeretne szolgálatba állítani. Szárnyaljatok a mindennapokban tovább! – hangzott a püspöki biztatás.

A tizedik Szélrózsza országos ifjúsági evangélikus találkozó összegzéséről elhangzott: a tizenhét éves útjára indított rendezvény nagykorú lett, kinötte gyermekbetegségeit, a szervezés egyre gördülékenyebb és profibb.

Figyelemre méltó a fesztiválózó életkori összetétele. Nagy számban voltak kiskorúak, akik szüleikkel, régi szélrózsásokkal jöttek. A középiskolás korosztály kevésbé képviseltette magát, míg a tizenhét évesnél idősebbek a teljes létszám több mint hetven százalékát adták.

Az ifjúságnak szánt találkozó egyúttal családi jellegű is, hiszen a fesztiválózókat együtt öregszenek a rendezvényvel. Két év múlva újra lesz Szélrózsza, a helyszínt még titokban tartják.

■ SZEGFŰ KATALIN

A tizedik Szélrózsza számokban

- a résztvevők száma: 2328
- a határon túlról érkezett: 248
- 3–14 évesek: 283
- 14–18 évesek: 361
- 18–30 évesek: 838
- 30 év feletti: 824
- önkéntes munkatársak: 431
- a programelemek száma: 199
- ebből koncert: 40
- meleg ebéd: 1212 adag/nap

Nyitó istentisztelet

► A Vadkerti-tó – melyet a helyiek Búdös-tónak neveznek – partján gyűltek össze a szélrózsza minden irányából érkezett résztvevők július 16-án, a tizedik Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó *Nyitott ablak* mottóval tartott nyitó istentiszteletén.

SZEGFŰ KATALIN FELVÉTELE

Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke köszöntőbeszédében jelentette: a Lutheran Air légitársaság felszállásra készül. Utasította a népes tábort: kapcsolják be a biztonsági öveket! Felszállás, szárnyalás következik!

Lehoczki Ferenc, Soltvadkert város polgármestere a páli intelmek alapján borivásra és fagyaltnyalásra szólított, és nagy megtiszteltetésnek nevezte, hogy az idei találkozó helyszíne Soltvadkert. Köszöntőjét zárva missziós lelkülettel megtérésre buzdított: „Hozzátok meg életetek legfontosabb döntését, mondjatok igent az evangéliumra!” Ezután egy soltvadkerti iskolás lány a színpadra állított spalettás-fakeretes ablakból kinézve énekelte el *Koncz Zsuzsa Ha én rózsza volnék* című számának „Ha én ablak volnék” kezdetű részét.

A színpadra lépvé *Mesterházy Balázs*, a Harkai Evangélikus Egyházközség lelkésze, Szélrózsza-atyja letűnt Szélrózsákat idézett fel, és felhívta a figyelmet a jubileumi alkalom nagyszerűségére. „Most fogom a Facebookon posztolni a következő szöveget – nyommatta meg az enter gombot a laptopot kezelő fiatalemberrel –, buzdítva a még földön kapirgálókat: »A centimétertől elengedjük (tudniillik a közösségi oldalon naponta egy-egy írással, vágta a centit) egészen a találkozó kezdetéig – a szerk.) mostantól szárnyaljatok! Huss!«”

Homoki Pál, a Soltvadkerti Evangélikus Egyházközség lelkésze a korábbi vendéglátó, a balatonboglári gyülekezet felügyelőjével, *Mátrai Zoltánnal* szimbolikusán pólót cserélt, majd maga is kinézett az ablakon. A lelkész aztán ismertette Soltvadkert

nevezetességeit, ezután pedig bemutatkozott a teljes soltvadkerti evangélikusság – óvodásoktól a borlovagokig. A dunai sváb gyökerekre utalva az evangélikus óvoda kicsinyei humoros, felelgetős, félig német, félig magyar nyelvű mondókát mondtak ilyesféle rigmusokkal: „Gyere be rózsám, komm herein! / Magam vagyok itt benn, ganz allein. / Három cigánylegény spiel'n Musik. / Azért vagyok én oly ganz lustig.” Ezután az úgynevezett *csettegőn* – amely elmondásuk szerint a traktornak és a lovaskocsinak tipikus soltvadkerti keresztjezése – vonultak be a helyi gyülekezet ifjai és a helyi citerások.

Homoki Pál büszkén jelentette a Találkozások Házának sikerét, továbbá a soltvadkerti általános iskola egyházi tulajdonba vételét. Ezután tárlában hozták be a soltvadkerti borlovagok méltán híres nedűjüket, majd a férfikar dalban mondta el: „Erős vár a mi Istenünk!”

A következőkben a váraljai indulást idézte meg beszédében *Smidélisz Gábor* Deák téri lelkész. Miközben a soltvadkerti óriástortára vártak, a Szélrózsza-indulót énekelve gyűltek össze a színpadon az eddigi találkozók szervezői. *Marton Tamás*, a szervezők között az egyik „régimotoros”, nagyszerű humorát megcsillogtatva, számtalan Szélrózsza-pólót erőltetett „habtestére”.

Homoki Pál lelkész Dán 6,11 alapján végül arra buzdított, hogy a jelenlevők merjék kitárni szívük ablakait a tizedik Szélrózsza találkozón, merjenek elrugaszkodni és szárnyalni.

A kulináris szárnyalást a messze földön híres soltvadkerti cukrászdának a „születésnapos” Szélrózsára sütött, valószínűtlen méretű tortája biztosította, amelyből mindenkinek jutott – nem csak evangélikusoknak!

■ KINYIK ANITA – PAPP MÁTÉ – LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Az egyetlen üzenet

A mezőberényi ifjak áhítata

Folyamatosan újra törekszünk. Kis gyülekezetünk mindennapjaiban élve is látom: új ötleteket, formákat keresünk. Tesszük, mert erre van igény, mert érezzük, hogy a mindig örök üzenet a 21. század emberéhez egyre nehezebben jut el a hagyományos keretek között. Modern keresztény zenei irányzatok, közvetlenebb stílus, újabb és újabb technikai eszközök kerülnek elő gyülekezetek és nagy egyházi alkalomokhoz.

Különösen nagy a „kísértés” az újításra országos egyházi találkozókon. Kíváncsian várjuk a Szélrózsza áhítatait, különösen pedig a záró istentiszteleti alkalmat, hogy vajon ezúttal mivel rukkolnak elő a szervezők, mitől lesz maradandó, emlékezetes az adott igei alkalom. Láttunk már napraforgóval felvonuló fiatalokat, színes sálakat kifeszítő gyerekeket, ködedényből vezet merő lelkészeket...

A Szélrózsza második estéjén mezőberényi fiatalok álltak a találkozó nagyszínpadára. A 103. zoltár alapján tartott, meglehetősen szíveshöz szóló ígéhirdetés után sorban léptek a fiúk és lányok a mikrofon elé, és egyszerűen, minden különösebb performansz, színpadi kellek, látványelem és liturgikus rend nélkül elmondták, hogy kik voltak

azok, akikről először hallottak az Úr Jézusról. Aki pedig tehette, fel is hívta a pódiumra az ő „Istenhez vezet” szárnyalásában segédkező” családtagot, barátot, lelkészt.

Később maga a csoportot vezető ígéhirdető is elmondta, hogy tizenévesen ki ismertette meg vele az evangéliumot, és színpadra is lépett az örömhírt átadó lelképásztor. Végül pedig az idősebb mester avatott be bennünket abba, hogy – néhány évvel lelkésszé szentelését követően – miként értette meg igazán az igazi Mester szeretetét: nem templomban, nem modern, még csak nem is liturgikus körülmények között, hanem egy sötét udvaron folytatott, pár perces beszélgetés során.

Az áhítat végén összekapaszkodva énekeltek a színes pólóba öltözött, kisebb és nagyobb, fiatalabb és idősebb „fiókák”, tudva azt, hogy ők végső soron mindannyian az Úr Jézus szeretetéből táplálkoznak, és összekapaszkodva imádkoztuk a *Miatyánkot*. Tapintani lehetett a megilletődöttséget, mert egy pillanatra talán megértettük: így épül az egyház, a továbbadott örömhíren, az egymásba fonódott keresztény életéken keresztül.

Kereshetjük és keresnünk is kell az újabb formákat, megszólalási módokat, használnunk kell a modern kor technikai eszközeit. A mezőberényi fiatalok áhítata azonban azt üzenete, hogy minden szolgálat egyetlen értelme az, hogy átadjuk az egyetlen üzenetet: a kegyelmes Krisztus szeret téged. Ettől lehet valóban emlékezetes egy-egy istentisztelet, áhítat vagy akár a Szélrózsza fesztivál. Ettől volt igazán emlékezetes a csütörtök esti áhítat.

■ L. J. Cs.

Miért volt álmatlan Németh Miklós?

► **Aszfőről érkezett a Szélrőzsára – napbarnítottan, a hosszú úttól kissé elgémberedve – a rendszerváltozás előtti utolsó miniszterelnök, aki a határnyitás huszonötödik évfordulójáról beszélt a nem kis számú érdeklődőnek. Németh Miklós rögtön kávét, majd elnézést kért, hogy állva beszél. Épp eleget ült az autóban – mondta. A beszélgetést Prőhle Gergely, egyházunk országos felügyelője vezette. Kérdéseivel többször visszatért arra, hogy a fiatalok keveset tudnak a nyolcvanas–kilencvenes évekről, ezért is fontos, hogy előtérbe kerüljön a téma. Az egykori miniszterelnök mondandójára kíváncsi volt a Magyar Távirati Iroda és az *Index.hu* hírportál is, vezető hír lett az ügynöklistákról szóló információ. „Egyedül Moszkvában van hiteles ügynöklista, a Magyarországon létező listákról sok nevet töröltek, sok nevet pedig betettek” – mondta Németh Miklós.**

Prőhle Gergely röviden utalt Németh Miklós pályafutására, hangsúlyozva, hogy nagyon fiatalon, negyvenévesen lett kormányfő, ő pedig válaszában kitért arra, hogy beiktatása után a pakisztáni nagykövetségtől kapott gratulációt, de közölték, hogy csak rövid ideig volt a legfiatalabb a miniszterelnökök között, mert akkor már megelőzte a néhány nappal később hivatalba lépett pakisztáni kormányfő, Benazir Bhutto.

A korszakról szólva hangsúlyozta, hogy bár 868 ezer tagja volt akkor a Magyar Szocialista Munkáspártnak (MSZMP), csak kis hányaduk, százszázötvenezer ember volt hithű kommunista. Ő 1968-ban lett párttag, mégpedig azért, mert Szabó Kálmán, a közgazdaság-tudományi egyetem reformszellemű rektora kérte őt és még huszonegy társát arra, hogy lépjenek be a pártba, amelynek – mint mondta – ilyen fiatalokra van szüksége.

Szabó Kálmánról szólva arról beszélt, hogy nyugati ösztöndíjakat kaptak a fiatalok a rektor közbenjárására, vezető nyugati egyetemokről hívtak előadókat. Szabó Kálmán a koalíciós időket követően kiemelkedő „fényes

szelek nemzedékének” tagja volt, aki rektorként elérte, hogy demokratikusan válasszák meg az egyetemi tanács tagjait.

Miután Németh Miklós családjában elmondta, hogy belépett a pártba, édesapja megdöbbent, s hat hónapig a kezét sem adta, átnézett rajta. Megjárta a Don-kanyart, hívó katolikus ember volt. A háborúban végig egy fakeszret viselt, szilárdan hitte, hogy az védte meg a bajtót.

Németh Miklós röviden vázolta, milyen idők jártak. Emlékeztetett arra, hogy nagyon is létezett hatásköri lista, csak a párt jóváhagyásával léphetek előre a ranglétrán az emberek. A párttagkönyv önmagában azonban ekkor már nem volt elég – mondta. Hozzáfűzte, hogy már dolgozhattak kiváló szakemberek több területen. Név szerint említett két jogászprofesszort, Kilényi Gézát és Sárközy Tamást.

Németh Miklós Monokon született, s gyermekkorát a szocializmus nyomora jellemezte. Tizenkét éves volt, amikor először látott vonatot, 1961-ig petróleumlámpával világítottak, sárral tapasztották a házakat. Huszonkét évesen utazott először külföldre, dol-

láronként szedték össze a valutát a nyugati úthoz. A szabad utazás – tette hozzá – számára ma is élmény, még mindig összeszorul a gyomra, ha Hegyeshalomnál a régi ellenőrző fülkékhez érkezik.

Prőhle Gergely óvott attól, hogy megdicsőüljön a szocialista átmenet, mire Németh Miklós úgy válaszolt,

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELEI

hogy most összekeverednek a fogalmak, elmosódnak az értékek. Magát szociáldemokratának nevező párt a multikért száll síkra, jobboldali pártok egalitárius eszméket vallanak. Szerinte csak a hatalom megtartásáról szól az utóbbi időszak politikája, amiért az összes rendszerváltó párt felelős. A rendszerváltás – mint mondta – nem járt katarzissal, mint Romániában, s talán ezért nem ágyazódott be az új demokratikus rendszer. Ő mindig óvott attól, hogy túl gyors legyen az átmenet.

Amikor Antall József demokratikusan megválasztott kormányfőnek átadta az ügynöklistát, megkérdezte, hogy hány képviselőjét ismeri személyesen. Antall azt válaszolta, hogy a százhatvanégy képviselőből talán

húsz-huszonkét embert. Ez nagy problémát jelentett – mondta Németh Miklós –, mert minden pártba, még a Magyar Szocialista Pártba is beépültek az ügynökök. Az ügynöklistáról tudta, hogy töredékes, hiszen nemcsak a szokásos selejtezés történt akkor, hanem be is zúztak rengeteg okmányt. A szovjeteknél szintén volt lista, ez ma

is megvan: Moszkvában van az egyedüli hiteles névsor.

Prőhle Gergely elmondta, hogy az evangélikus egyházban dicséretes módon tárják fel az ügynökproblémát, ami távolról sem igaz más szervezetekre. Ezzel kapcsolatban Németh Miklós elmesélte: ő *Gál Zoltántól* kapta a listát, úgy, hogy az akkori főbelügyér letett az asztalára egy paksamétát, mondván, ő sem tudja, hogy került az iratsomag az irodájába. Kormányfőként Németh azt javasolta, hogy vagy darálják le az összeset, vagy adják át az új kormánynak. Ez utóbbi mellett döntöttek.

Lelkiismereti válságként élte meg, amikor 1988 decemberében a Honvédelmi Minisztérium titkos pincehelyi-

ségében megmutatták neki azt a térképet, amely a kormány kitelepülési helyeit rögzítette – Gödöllőt, Erdébkényét. Együttal közölték vele, hogy minden cáfolat ellenére van szovjet atomtámaszpont Magyarországon, még hozzá Tótvásonyban, s az atomrakéták Észak-Olaszországot fenyegetik. Így mesélt erről: „Berohantam az öreghez (Kádárhoz), s elmondtam, hogy nem tudok aludni e miatt a közlés miatt. Azt válaszolta, hogy ő már 1986 óta álmatlan.” Ettől kezdve Németh Miklós már a szovjet csapatkivonást szorgalmazta, így tett a Gorbacsovval '89 márciusában folytatott tárgyalásán is. A kivonást a szovjet vezető meg is ígérte. Gorbacsov titoktartást kért, de már áprilisban megtörtént egy jelképes csapatkivonás. Amikor Orbán Viktor 1989 júniusában követelte a szovjet katonák távozását, már minden eldőlt – állította Németh Miklós.

A kerítésbontást már 1989 tavaszán megkezdtek, még hozzá a csehszlovák-osztrák–magyar határnál. Megerősítette, hogy már teljesen elbontották a drótkerítést, amikor jött az ötlet, hogy a sajtónak is mutassák a határ bontást. Ő javasolta, hogy Horn Gyula legyen jelen a jelképes aktusnál. Fel kellett építeni egy új kerítészakaszt a kameráknak – mondta a volt miniszterelnök.

Ő tartotta a szavát, s nem érzi, hogy igazságtalanság érte volna Horn Gyula előtérbe kerülésével, hiszen számos német kitüntetéset kapott. A legutóbb épp a napokban a Point Alpha volt amerikai támaszponton a bázisról elnevezett érdemrendet adták át neki, amely a legmagasabb német elismerések egyike. Igaz – fűzte hozzá –, hogy erről csak két napilap nem számolt be, a *Népszabadság* és a *Népszava*.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

Kamerák keresztüzében

Miniszter és püspök disputája múltról és jelenről

► **Mire Balog Zoltán miniszter a soltvadkerti Szélrőzsára érkezett, a nagy világi internetes híroldalak több órája címlapon tartották – egyházi eseményeknél nem megszokott módon – Németh Miklós egykori miniszterelnök előző napon elmondott gondolatait a '89-es határnyitásról és a Moszkvában őrzött ügynöklistáról. Nem csoda, ha nagy érdeklődés előzte meg az emberi református miniszterének soltvadkerti látogatását. A nem mellékesen református lelkészként is szolgáló politikus és Fabiny Tamás evangélikus püspök mintegy hetvenperces beszélgetést folytatott.**

Fabiny Tamás püspök – régi ismeretségükre tekintettel tegeződve – arra kérte vendégét, hogy idézze fel, miként került 1989 forogtagába. Az ifjú Balog Zoltán a vasfüggöny lebontása előtt két évet töltött a Német Demokratikus Köztársaságban, ahol – az akkori felsőoktatási követelményeknek megfelelően – a teológián meg kellett ismerkednie a marxizmus–leninizmus alapjaival, ugyanakkor abszurd módon áthallgatott Lipcse Marxról elnevezett egyetemének híres ószövetségi kurzusára is.

Fabiny Tamás arra emlékezett vissza, hogy 1982 és '86 közötti siófoki lelkészsége idején a kettészakított Németországból érkező vendégek a Balaton-parti gyülekezet épületében táboroztak közösen. „Igen, tőlem mentek hozzátok, Siófokra és Kötcsére” – reagált a miniszter.

Balog Zoltán Roszik Gábor és Donáth László evangélikus lelkészről is szólt mint a magyarországi ellenzéki politizálás emblematikus figuráiról, majd utalt arra is, hogy a reformátusoknál Tökés László volt az, aki 1988 márciusától végzett tevékenységével megmentette az egyház becsületét. „Érdekes, hogy ma sem Roszik, sem Donáth nem tartozik sem a politika,

sem az egyház »mainstream« alakjai közé, mint például Joachim Gauck, aki lelkészként lett Németország államelnöke” – mondta a püspök, mire a politikus kissé nevetve úgy reagált: „Azért Donáth Lászlót nem is tudnám köztársasági elnöknek elképzelni.”

Balog Zoltán utalt arra, hogy 1989 után – saját kifejezésével élve – az „antiklerikális oldalra” állt. Nem érezte ugyanis magáénak azt az – elsősorban katolikus – törekvést, hogy az egyház mondja meg az élet minden területén, mit kellene tenni. Nem tartotta szerencsésnek az egyházak teljes kárpótlását sem. Az utóbbi kérdésben azonban később maga is belátta: ahhoz, hogy az egyház végezni tudja feladatát, „szószék kell, intézmény kell”.

Az egyházak politikai szerepvállalásával kapcsolatban Fabiny Tamás püspök ezúttal is kifejtette sokat hangoztatott álláspontját: „Amikor időnként egy-egy jobboldali polgármester rám kacsint, és azt mondja, hogy mi természetes szövetségesek vagyunk, mindig ezt válaszolom: ti párt vagytok, mi pedig egyház vagyunk, ahová tartoznak jobboldali és baloldali emberek is.”

Balog Zoltán miniszter ezzel kapcsolatban hozzátette, hogy amikor az

egyházak több száz tanárnak, szociális szférában dolgozó szakembernek adnak munkát, igenis hatalmi tényezőként működnek. A miniszter fontosnak tartotta kiemelni azt is, hogy egyes ügyekben politikusként hiányolta az egyházak véleményének artikulálását. Példaként említette, hogy számított volna a történelmi egyházak megszólalására a vasárnapi munkavégzés tiltása kapcsán.

A beszélgetés immár a negyvenedik percében járhatott, amikor a krónikással egy asztalnál ülő, egyik országos tévécsatornától érkezett tudósító ki-kapcsoltatta operatőr kollégájával a kamerát, mert a beszélgetés nem érte el az adott sajtóorgánium ingerküszöbét. Pedig olyan fontos kérdésekben alakult ki véleménykülönbség a beszélgetésben részt vevők között, mint az egyházi házasságkötés esetleges állami elismerése és az új egyházügyi törvény.

Fabiny Tamás hangsúlyozta, hogy már az első Orbán-kormány idején sem tartotta jónak azt az ötletet, hogy a lelkész előtt megkötött házasság helyettesítse az anyakönyvvezető közreműködését. A miniszter ugyanakkor továbbra is helyesli a Svédországban

már működő rendszer bevezetését (a lelkész a szertartást követően köteles lenne egy átirattal jelezni az illetékes állami szerv számára a házasságkötés tényét, így a keresztény pároknál nem lenne szükséges „két esküvőt” tartani).

Az evangélikus püspök kitért arra is, hogy az egyházakról a közelmúltban elfogadott törvényi szabályozással elsősorban azért nem ért egyet, mert nem a törvényhozás feladata megha-

tározni, hogy mely közösség számít egyháznak. Balog Zoltán kiállt a törvény mellett. Álláspontja szerint a vallásszabadság, beleértve a szertartások végzéséhez való jogot, minden személyt és közösséget megillet, azonban a törvényhozás számára fenntartaná azt a jogot, hogy meghatározza, intézményi formában kívül kíván együttműködni, mely közösségek számára engedélyezi, hogy – állami forrásból – fontos közfeladatot lássanak el.

Az állam és az egyház kapcsolatáról Balog felidézte, hogy Horn Gyula miniszterelnökké választásakor az egyik református püspök áldást kért a kormányfő munkájára, mire Fabiny Tamás viccesen hozzátette: „Ti csak megáldottátok, mi meg is kereszteltük Horn Gyulát.”

„Zoli! Ezt vegyed már!” – szólt oda a szomszédos újságíró kolléga operatőrének, amikor a beszélgetés vége felé előkerült az ügynök kérdés. Fabiny hangsúlyozta, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház egyedülálló módon igyekszik elvégezni a tényfeltárási feladatát. A miniszter ehhez kapcsolódva a tényfeltáráson túl a megbocsátás fontosságát hangsúlyozta. „Szeretnénk megbocsátani, de előtte jó lenne tudni, hogy pontosan kinek” – tért vissza a püspök az akták kinyitásának jelentőségére.

A miniszter felidézte, hogy három ember is elé állt a korábbi megfigyelői közül, és bocsánatot kértek a róla írt jelentések miatt. Egyikőjük történetesen Kocsis Elemér püspök volt, aki halála előtt két héttel követete meg lelképásztor kollégáját. A miniszter óvta a tényfeltárási egyházakat attól, hogy „már megtért Zákusok” ajtaját verjék indulatosan, azt kiabálva: „Itt bűnös ember lakik!” „Most felső nyomás nélkül néha sokkal kíméletlenebb döntéseket hozunk. Olyan, mintha az ügynökmúlt valami ösbűn lenne, mintha valami szimbolikus ösbukás pillanata lett volna jelentést írni” – fejtette ki Balog. Visszaemlékezett egy magas rangú, korábban beszerezett katolikus pap reakciójára: miközben senki nem foglalkozik a kényszer nélkül paráználkodó, perselypénzt sikkasztó papokkal, előtérbe kerülnek azoknak a vétkei, akik felső nyomásra hálózati munkát végeztek.

A beszélgetést Fabiny Tamás püspök Dietrich Bonhoeffer mártír német teológus, evangélikus lelkész kritikusa, egyházáról féltő szeretettel írt gondolataival zárta. Ekkor azonban már becsukódtak az újságírók jegyzetfüzetei, és nem forgott a kamerák többsége sem. Kár...

■ –ó–ő–A

Árva kávécsésze, kiszolgált lakókocsi és Papsajt-cetli árverésre

▶ Három püspök a szélrózsza három irányából, háromféle személyiség és „Bi-shop”. Kipakolták filléres emlékeiket, és árverezésre bocsátották őket a Szélrózsza találkozón az egyházkerületek lelkesí vezetői: a második napon **Gáncs Péter** elnök-püspök, a Déli, a harmadikon **Szemerei János**, a Nyugati (Dunántúli), a negyedikken pedig **Fabiny Tamás**, az Északi Egyházkerület püspöke. A közvetlen hangú, kézzelfoghatóságokban és beszédes tárgyakban bővelkedő alkalmak a körhinták szomszédságában széles közönséget vonzottak. A Szélrózsza utolsó délutánján, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (MÖS) sátrában és szervezésében pedig sor került a filléres sorsát eldöntő licitálásra, ahol a nagyobb hangúak és „püspökrajongóbak” bezsebelhették az ereklyéket, támogatva ezzel a MÖS *Esélyt az esélyteleneknek* projektjét.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A stólák és püspöki keresztek világába kalauzolta el a hallgatóságot Gáncs Péter és az őt kérdező *Románé Bolba Márta*, a józsefvárosi evangélikus gyülekezet lelkesze. Megtudhatta a közönség, hogy a vállat ékesítő díszes kelmék – a közhiedelemmel ellentétben – voltaképpen a szolgálati iga szimbólumai. A sátor oldalára felakasztott, a szélrózsza különböző irányából – például Koreából – a püspökhöz vándorolt stólákra is licitálhattak szombaton.

tóság előtt. Negyven éve ordináltak, ez idő tájt kaphatta egykori menyasszonyától a kék alapon narancssárga – Bolba Márta meglátása szerint Fidesz-emblémára emlékeztető –, Jézus feliratú bolyhos terítőt.

1974 és '76 között Budavárbán szolgált, majd tizenhat éven át Nagytarcsán. Innen indult egyébként a Szélrózsza találkozó egyik ősatya, *Ócsai Zoltán* is. Az elnök-püspök megidézte a legelső, váraljai találkozót, melyen még csak nyolcszázan

képp ő és családja gyökértelemné vált. A három szélrózsányi időtartam alatt megismerte önnön korlátait, határait. 2003 szeptemberében iktatták be déli kerületi püspöki tisztségbe Békéscsabán.

Az árverésre bocsátott kincsek között volt *A labdarúgás játékszabályai* című kötet, amelyet Gáncs Péter Kiss-Rigó László szeged-csanádi katolikus megyés püspöktől kapott, és előkerült a ládikából az az orosházi kolbásztartó alkalmatosság is, melybe egy régi konfirmandustáborban ígés lapokat rejtettek – az ezekért kevéssé lelkesedő – gyerekeknek. De volt itt furmányos szovjet technikával kidolgozott leningrádi dugóhúzó, és új gazdáját várta egy magányos kávécsésze is, mely egy, a püspök által fölszerelt szekrény katasztrófája következtében lett árva. Néhány keresztnél is túladna – mondta Gáncs Péter, fölmutatva egy színes latin-amerikai keresztet.

Jól megpakolt bőrönddel érkezett a Fórum 1-es sátorba Szemerei János püspök, akit filléres emlékeiről *Takács Eszter* kérdezett. A tízgyermekes családból származó püspök édesanyjának még arra is volt energiája,

Fabiny Tamás püspök maga szerkesztette könyvekkel érkezett a Bi-Shopra, amelyeket *dr. Kodácsy-Simon Eszter*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének adjunktusa segítségével mutatott be. A jobbára ismert köteteken túl a közönség nagy örömeire ismeretlen tárgyak is előkerültek. Például családi ereklyék. Ötvenedik születésnap-

megosztott a közönséggel. Mint elmondta, titkolta családjá előtt, hogy a bölcsészkar mellett a teológiai akadémiára is felvételezik. Ha beléptek a szobájába, szemérmesen földrajz-atlaszt húzott a Bibliára. Miután felvették, a teológuslét sem volt számára zökkenőmentes. Lelkes édesapja ugyanis, aki a teológia tanára volt, az intézményben nemigen tudott távol-

jára például fiától, *Marcitól* egy ötven apai becenevet tartalmazó táblát kapott, melyről leolvashatók a püspök otthoni, néha nem túl hízelgő, de nagyon ízes megnevezései is, például a *Papsajt* vagy a *dr. Fater*, de még a *Tom Szájer* is.

Olyasféle információkat is megtudhatott a mindig nett püspökről a közönség, mint hogy tizenhat éves korában vällig érő rockerhajzata volt. Egyik igazolványának – talán az FTC pártoló tagságról tanúskodónak – körbeadására felszólítást kapva a püspök szabadkozott, mondván, „ciki”. Kamaszkora elején ugyanis elmondása szerint még nagyon félték, visszahúzó és a szerepléstől rettegő volt. Ez azóta megváltozott, vélekedése szerint „nagy feje” – amelyet megnevezésként is használt rá például egykori úszómesterre – azonban nem lett kisebb az évek alatt. Püspök által fejtágitott sipkára is lehetett licitálni szombaton.

A teológiára jelentkezésével kapcsolatban is több kedves anekdotát

ságot tartani „fiacskájától”, kínos perceket okozva ezzel az érzékeny lelkületű hallgatónak.

Az akadémia további meglepetéseket is tartogatott. 1994-ben Fabiny Tamás letette az asztalra *dr. Reuss András* elé több mint háromszáz oldalas doktori disszertációját, mire a professzor empatikusan csak annyit mondott, teljesen fölösleges volt. (Akkoriban alakult át ugyanis az Evangélikus Teológiai Akadémia Evangélikus Hittudományi Egyetemmé, és az átmenetnek abban az évében az intézmény nem adhatott ki sem a régi rendszer szerinti „kisdoktori”, sem az újnak megfelelő PhD-fokozatot...) Ezt a vasos kötetet aztán a nagy hangon licitáló *Lázár Zsolt* szarvasi esperes kaparintotta meg.

Hogy a Fabiny Tamás gerincéről készült röntgenfelvételt kit boldogítja a jövőben, arról eddig nincs információja szerkesztőségünknek, de továbbra is keressük-kutatjuk a püspök filléres emlékeit!

■ KINYIK ANITA

Versenyfeladat: ki tud gyorsabban Trabiantot tolni?

ROMÁN PÉTER FELVÉTELE

A Négyes Számú Általános Iskola egykori jó magaviseletű diákjának könyvjutalmát, a *Gurulj, borsócska!* című szovjet mesekönyvet is bizonyára sokan már a beszélgetés alatt kinézték maguknak. A püspök életpályája a kérdező kíváncsiságának jóvoltából szépen kirajzolódhatott a hallga-

vetek részt, és elégedetten nyugtázta az évek során tapasztalt gyarapodást.

Nagytarcsa után hat éven át missziói lelkészként működött; e korszakot ironikusan „hatéves keresztes hadjáratnak” nevezte. A gyülekezetek fölötti mozgással valami-

hogyan rímbe szedje a családi élet apróságait. Egy egész könyvet szentelt csak a kis Jánosnak. Ez a valamiképpen szent könyv is gazdára találtott később az árverésen.

Hogy már az új Szemerei családnak hogy lett Trabantból lakókocsija, az is megér egy misét! Szemereiék a horvátországi Rovinjban nyaralva béreltek első ízben lakható négykerekűt, aztán azonnán bele is szerettek. Jól kiszolgált kocsijukat eladva hamar hozzá is jutottak egyhez idehaza, mely még a legutóbbi, fonyódligeti Szélrózsza találkozóra is hűségesen elszállította őket. Az öreg masina jelenleg a rábcakapi ifjúságé, ha arra nem is, de kicsinyített mására lehetett licitálni.

Beszámolt a püspök a család csövázashátizsák-csempész akciójáról is; ezeknek a ma már kuriózumnak számító őseleteknek az egyik darabja is megszerzhető volt az árverésen. Független volt még a sátor falán lógó, a püspököt egykor oly sokszor kellemes szunyókálásba ringató függőgő sorsa is.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Jó hangulatban zajlott, és sikerrel zárult az evangélikus egyház püspökei által felajánlott emléktárgyakért rendezett jótékonyági árverés. A pénteken délután tartott aukció alkalmával összegyűlt mintegy hatvanezer forinttal a vásárlók az Ökumenikus Segélyszervezet iskolakezdesi akcióját támogatták. *Gáncs Kristóf* kommunikációs igazgató elmondása szerint ez az összeg hat iskolatáska megtöltésére elegendő.

Nagy érdeklődést váltott ki többek között a *Gáncs Péter* által adományozott szovjet mesekönyv, *Fabiny Tamás* doktori kalapja és disszertációjának eredeti példánya, valamint a *Szemerei János* által hozott függőgő, illetve karóra. A licitálók között volt *Mesterházy Balázs* „Szélrózsá-tya”, illetve *Lázár Zsolt* nyugat-békési esperes, aki valóságos gyűjtőnek bizonyult.

■ AM

Szervezés: örömök és kérdőjelek

Interjú Cselovszkyné dr. Tarr Klárával

► Az e hónap elején Wrocławban megrendezett közép-európai keresztény találkozónál előtt ő egyeztetette a vendéglátó lengyelekkel a magyar programokat, több panelbeszélgetést szervezett, a találkozón előadásokon tolmácsolást, illetve egy vita moderátora is volt. Soltvadkerten szerepet vállalt a mintegy százhetven erdélyi fiatal programjainak lebonyolításában. Az előadásokban bővelkedő Szélrózsán nem volt egyszerű időt szakítani az interjúra: a Vadkerti-tó strandjának egyik tisztán egy reggeli áhítat után, Balog Zoltán miniszter előadása előtt egy szűk negyedórán tudtam beszélgetni Cselovszkyné dr. Tarr Klárával, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Ökumenikus és Külgügyi Osztályának vezetőjével. Nagyon kíváncsi voltam, hogy miként tudta rávenni a katolikus Németh Miklóst, a rendszerváltás előtti utolsó miniszterelnököt, hogy eljőjön egy evangélikus rendezvényre.

– Németh Miklós rendszerváltás előtti tevékenységét sokan bírálják, a fiatalok pedig nemigen tudják, hogy milyen szerepet töltött be mint miniszterelnök. A középkoriak részéről kemény kérdésekre is számíthatott, a fiatalok között pedig sokan nem is tudják, kinek az előadására invitálják őket. Mivel tudta meggyőzni Németh Miklóst?

– Első szóra szívesen jött Soltvadkertre, a legendás határkerítés-bontás huszonötödik évfordulójára is, és öt évvel ezelőtt is, amikor a határnyitás huszadik évfordulójára Sopronban emlékeztek az evangélikusok. Az egy jól sikerült bajor–magyar rendezvény volt, s Németh Miklós akkor is felelevenítette a határnyitás valós történetét, s jó tapasztalatai voltak az egyházunkkal. Nem akartuk sarokba szorítani, hanem az ő olvasatában kívántuk hallani a történetet. Talán ezért jött most is szívesen.

A kerítésbontás egyik érdekes előzménye volt, hogy akkoriban a Budapesten „kempingező” keletnémetek tömegesen kereszteselkedtek meg, mielőtt nyugatra indultak volna. Azt gondolták, a keresztelvével – mint a párttagsági igazolvány – hasznos dokumentum lesz majd nyugaton. Balog Zoltán akkori református lelkész, jelenlegi miniszter, szombati vendégünk, aki akkoriban nagyon komoly lelkipáter munkát végzett a menekültek között, viccesen úgy szokott fogalmazni, hogy a lelkészek Csillebércen 1989-ben szinte „slaggal” kereszteselkedtek, olyan sokan kérték a kereszteséget a keletnémetek között. De nem szeretném az ő szájába adni mindezt, egyszer régen hallottam tőle egy előadáson.

– A közép-európai találkozón programdömping várta a több mint három ezer vendéget. Wrocławban milyen nehézségekkel kellett megküzdenie?

– A kezdeti lelkesedés után a nyolc magyar énekkar közül négy maradt, több kórus meggondolta magát, nem vállalkozott a szereplésre. A jelentkezés véghírájában pedig – ahogy lenni szokott – nagyon sok volt a lemondás és a csere. Volt, hogy a lengyel vendéglátók két programot szerveztek egy helyre, s amikor erre rájöttek,

nem szóltak. Ezért szintén át kellett szervezni a szerepléseket. Én tolmácsolást és moderálást vállaltam, és persze két éven keresztül készítettük elő a találkozót. Jártam ki Wrocławba előkészítő ülésekre, közösen raktuk össze az egyes programokat. Meg szeretném említeni azonban még dr. László Virgil kollégámat, aki a helyszíni és az előregisztrációban oroszlanrészét vállalt. Végig segítve a lengyel kollégákat, késő estig várta a magyar résztvevőket.

– Soltvadkerten szintén gazdag a kínálat, 199 programot számoltunk össze. Milyennek tartja a szervezést, lebonyolítást?

– Nagyon jó munkát végeztek idén is. Fonyódliget és Soltvadkert szerintem kiemelkedik a Szélrózsák közül, talán a mostani volt a legjobb. Laza és fiatalos ez a Szélrózsza, s tartalmilag nagyon érdekes keretet adott a rendszerváltás huszonötödik évfordulójára. Hívtunk külföldi előadókat. Ari Tähkäpää finn, Robert Maier olaszországi német és Ole Schenk kanadai meghívott előadó bibliatanulmányát hallgathatták az érdeklődők. Itt voltak a német johannita segítőszolgálat önkéntesei, az ágfalvai gyülekezet testvér-gyülekezeteinek ifjúsága Ausztriából és Németországból, egy finn csoport Balicza Klára vezetésével s a négy amerikai diakóniai önkéntes is.

– Erdélyből sokan jöttek Soltvadkertre, nekik milyen programot állítottak össze?

– Több helyről érkeztek, összesen mintegy százhetven fiatal és a kísérőik. Nem ismerték egymást mind, zömmel tizenévesek voltak, már konfirmáltak. Olyan összetartó jellegű drámapedagógiai programokat szerveztünk, amelyek során játékosan megismerkedhettek egymással. Oláh Orsolya erdélyi Szélrózsza-munkatársunk vezette és tervezte a játékokat. Volt sport, voltak vetélkedők, sőt kergetőzős játékok is. De természetesen ők is alapvetően a Szélrózsza programjain vettek részt.

– Apácáról, Kolozsvárról, Kiskapusról, Székelyszomborról, Sepsiszentgyörgyről, a hétfalusi településekről és Brassóból érkeztek a fiatalok lelkészekkel együtt. Koszta István, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház ifjúsági referense, brassói lelkész vezetett a csoportot, Kóródi Levente, Kóródi Ildikó és férje, Károly, Simonné Nagy Ilona, valamint további lelkészek és számos teológus kísérte őket.

– Milyen feladatokra készül Soltvadkert után?

– Már vasárnap megyünk Sopronba, a Deák téri gyülekezet családos táborába, aztán szabadság. Ősszel már gondolkozunk kell a 2016-os budapesti közép-európai találkozón szervezéséről is: hány napig tartson, pontosan hol legyen, s hogy milyen programokat állítsunk össze. Nem fogok unatkozni.

– BWGY –

Szárnyalás kétféleképp

Hajnali áhítatra keltem pénteken, nem tudtam tovább aludni az emeletes ágyon. Nem bántam meg, csak lézengtek a plázson, ahol előző nap nyüzsgött a tömeg. Kora reggeli imát hirdettek a Csensdátorba – furamód énekel. Nem volt egy lélek sem a környéken, a csend teljes volt. Korán volt, mégis későtem. Fél hatig tartott hivatalosan a hajnali csend, már csak mécsesek nyomát és imaszámolyokat találtam. Az igazak álmát alhatták az igazi csendesek – egy késő estig tartó buli után ez természetes. Az esti Ocho Macho-koncert sokakat próbára tett, felülírta a hajnali áhítatot. A tó is csendes volt, egyetlen fodrot sem vetett, tiszta időt ígért az égből, de a nap még a felhők mögé rejtőzött.

Az Ocho Macho sokak kedvence. Honlapjukon írják, hogy helyesebben Ocho Machos lenne, vagyis a Nyolc Macsó, hiszen nyolcan zenélnék együtt. Már megszokták a laza fogalmazású elnevezést, nem változtatnak.

A csütörtök esti koncertig sosem hallgattam őket, pedig már bő tíz éve a popzene élvonalában vannak. Most én sem tudtam elszakadni zenéjüktől, szüntelenül hullámozott a lelkes közönség a színpad előtt. Furcsa volt látni az átváltozást, amint az esti áhítat összefogódzva imádkozó fiataljai egy pillanat alatt táncos, szárnyat bontogató, önfeledt tömeggé alakultak.

A zenekar sodró zenéje, a trombitaszólók, a szólóénekes, Kirchnopff Gergő pergő nyelvű szövege és latin dallamai magukkal ragadták őket. Ősz hajjammal valószínűleg korelnök voltam a tömegben. Voltak persze egyházi vezetők is, nálam jóval fiatalabbak, a közönség sorában – de a túlnyomó többség tizenéves volt vagy maximum húsz-egy-

SZEMREY BENCE FELVÉTELE

néhány. A legtöbben csápoltak, szökdécseltek, kívülről tudták a dalokat: Csak dúdoltam azt, hogy „jó, jó, jó, de jó nekem...”

Sok lány ült párja nyakába, hogy jobban lásson. Tapsvihar, sikítás – ritmusra szokell sok száz táncos láb, a színpadon hatalmas zászlót lengetett Gergő. Sokak szerint playback volt a zene. A kemény zenélésben azonban elszakadt a basszusgitár húrja – mondták, ez az élő zenélés átka. Bedecs Réka rög-

tön intézkedett, hamar kaptak egy másik gitárt. Már szinte mindenki csápolt, majd elindult az emeletes vonatkozás. Legelől a masiniszta ment, játéktrombitával a szájában, utána a nairobi lányok jöttek, röpködtek a hajfonataik, majd lányokkal a nyakukban erős ifjak. A színpadon Gergő megszabadult a trikójától, és sok fiú is félmeztelenre vetkőzött. A lányok persze nem követték őket, így csak részben jártak a woodstocki nyomvonalon, pedig nyilván nekik is melegük volt. A zenészeket nem engedték le a színpadról, Gergő többször próbált búcsúzni, de újabb és újabb ráadás következett.

Az esti áhítat egy másik nagyszínpadon volt. Zömmel ugyanazok a fiatalok hallgatták Sztojanovics András lelkész megrendítő önvallomását, azt, hogy sok éve miként tudott elszakadni a teljes lelkét béklyázó haragos indulattól, s hogy miként döbbsent rá arra, hogy Krisztus őt is szereti. Utá-

na kézen fogták egymást a fiatalok, az Úrtól tanult imát mondták – majd elindultak a koncertre.

Az esti áhítat emelkedett lelkiülete igazi lelki szárnyalás volt, a késő esti woodstocki hangulat már táncos szokell: itt is, ott is szárnyaltak a fiatalok. Az áhítaton a vallomás röpitette őket az égbe, az éjszakába nyúló koncerten a trombitások ritmikus felszólításaira magasba, az ég felé lendültek a kezek.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

Hangos Biblia, Braille-énekek

A Lehetőségek piacára belépőket sok érdekesség mellett különleges asztal fogadta. Rajta furcsa küllemű brosrák, magnókazettákat tartalmazó mappa, írógépre emlékeztető szerkezet, az asztal mellett pedig vakok ülték segítőikkel. Időnként felbukkant egy vagy két vakvezető kutya is, amelyek nagyon jól tűrték a vásáris kadalmat. Az asztal felett tábla hirdette, hogy itt az Evangélikus Országos Vakmisszió munkatársai várják a megszólítást. Hack János, a misszió vezetője és Tóth Vivien teológushallgató válaszolt kérdéseinkre.

– Az evangélikus vakmisszió gyakorlatilag két éve létezik – mondta Hack János. – A sarvasi Szélrózsán gondoltam arra, hogy egyházunknak nincs olyan missziója, ahol a látássérültek úgy tudnak együtt lenni, hogy hitéletükben megerősített kapjanak akár általunk vagy más segítőktől. Már régóta voltak úgynevezett vaktáborok, amelyek fokozatosan átkerültek az egyház szervezésébe.

Úgy éreztem, hogy ez nem elég. Szeverényi János országos missziói lelkész és Skorka Katalin mezőberényi lelkész segített a szervezésben, Fonyódligeten már szerveztként lehetünk jelen. Bár tulajdonképpen mindenkit várunk itt, de elsősorban látók állnak meg asztalunknál kíváncsián, hogy kik vagyunk, és mik ezek a különleges eszközök.

– Én annak örülök – folytatja Tóth Vivien – hogy itt, a Lehetősé-

A SZERZŐ FELVÉTELE

gek piacán kaptunk helyet, mert éppen azt mutathatjuk meg, hogy mi hogyan érethetünk hozzá Isten ígéjéhez. Ezért hoztuk el néhány, Braille-írással készült könyvet a Bibliából, látható a „hangos Bibliát” őrző kazettagyűjtemény, és kipróbálható a Braille-írógép. Számot adhatunk arról, hogyan éljük meg és fogadjuk el korlátainkat, milyen lehetőségeink vannak.

– A Mezőberényben tartott vaktábor záró istentiszteletén döbbsentem rá – emlékezik vissza Hack János –, hogy mi, látássérültek alig ismerjük az ifjúsági énekeket, és nem tudunk bekapcsolódni a közös éneklésbe. Nekiálltunk, és megjelentettük az ifjúsági énekeket

Braille-írással. Hasonlóképpen járunk el az Evangélikus énekeskönyvvel is. Ezek az énekgyűjtemények természetesen csak a szöveget tartalmazzák, használatukkal már tanulhatók az énekek.

Szeretnénk minél szélesebb körben megismertetni életünket és tevékenységünket, közelebb hozni a látássérülteket a látókhöz. Ehhez kihasználjuk az olyan alkalmakat, mint a Szélrózsza. Idén a vaktáborot is itt tartottuk – mondta az evangélikus vakmisszió vezetője.

Beszélgetésünk végén Braille-írással készült ígés lapot kaptam: „Rám törhetnek a veszedelem napján, de az Úr az én támaszom.” (2Sám 22,19)

■ DR. SRAMÓ ANDRÁS

Soltvadkert:

Aki egyidős a Szélrózsával...

LÁSZLÓ JENŐ CSABA FELVÉTELE

Az éppen nagykorúvá vált Szélrózsán az *Evangelikus Életnek* sikerült felkutatnia azt a fesztiválózt, aki éppen 1996. július 24-én, az első találkozó nyitónapján látta meg a napvilágot. *Matti Keskinieni* a finnországi Seinäjoki városából érkezett, és hazautazása előtti este nyilatkozott lapunknak.

– Gyülekezetünk, amely körülbelül négyszáz kilométerre található Helsinkitől, mintegy hatvanezer lelket számlál. Mivel a Soproni

Evangelikus Egyházközség testvérgyülekezetünk, összesen tizenkilencen érkeztünk az idei Szélrózsára. Nekem ez volt az első magyarországi utam – avatott be Matti.

A születésnapos elárulta, hogy Finnországban novemberben rendeznek nagyobb ifjúsági találkozót, amikor elsősorban a zené a főszerep, és minden alkalommal a világosság adja a program fő témáját.

– Jól érezzük magunkat Soltvadkertben, és ugyan egy

szót sem értünk a programokból, a zene tetszik. Jó tudni, hogy ugyanazon keresztény közösséghez tartozunk – mondta a finn diák, aki egy év múlva fejezi be a gimnáziumot, és pszichológuspályára készül. Ha esetleg nem vennék fel az egyetemre, szívesen lenne masször; mindenféleképpen olyan hivatást szeretne választani, amellyel segíthet az emberek testi vagy lelki problémáinak megoldásában.

■ JENŐ

Szülők szárnyán

Hangulat- és kapcsolatjavító vándorszínházként definiálja magát a *Pszichoszínház*, amelynek társulata mintegy hatvan fiatal előtt mutatkozott be a soltvadkerti Szélrózsán. A teátrum alapítója, *Bácskai Júlia* pszichológus – igazodva a fesztivál témájához – *Gyökerek és szárnyak* címmel álmódott előadást.

Bácskai Júlia az előadás előtt elmondta, hogy 2000-ben azzal a céllal hívta életre a színházat, hogy színészekkel mutasson be valóságban gyakran előforduló situációt. Az egyes „darabok” főbb fonalát a színházalapító fonja, ugyanakkor hogy végül milyen történet szövődik a szálakból, nagyban függ a színészek fantáziájától is, mivel jelentős szerephez jut a szereplők improvizációs képessége is.

A *Gyökerek és szárnyak* főhősei házastársak. A feleséget *Botos Éva* szabadúszó színművész alakította, míg a férjet *Szabó Simon* játszotta, aki februárban a moziban próbálta „megdönteni Hajnal Tímeát”. Ketten próbálják néhány éves kislányuk életét egyengetni, azonban hamar világossá válik: a gyerekeveléssel kapcsolatos elképzelésük nagyban különbözik egymástól. Ezért döntenek úgy, hogy pszichológushoz fordulnak, akit maga Bácskai Júlia személyesít meg.

Később bepillantást nyerünk a két szülő gyerekkorába is. Éva egy híres orvosdinasztia sarja, dédszüleiről utcákat és gyógyítási módszereket neveztek el. Édesapja természetes módon ajándékoz tizennégy éves lányának sztetoszkópot és fehér köpenyt, bízva abban, hogy majd ő viszi tovább a praxist. A lánynak

azonban esze ágában sincs a hippokratészi eskü szerint dolgozni, másra vágyik. Simonról kiderül, hogy apját nemcsak ő, hanem züllött életű anyja sem ismeri. A fiú tizenévesen kimarad az iskolából, de erről saját anyja is csak fél évvel később szerez tudomást.

A *Pszichoszínház* előadásain az egyes jelenetek között maga a pszichológus faggatja a közönséget: mit gondolnak a látottakkal kapcsolatban? Ezúttal is feltette a kérdést, hogy vajon a szülőnek engednie kell gyermeke álmait megvalósítani, vagy gondosan el kell terveznie mindent utódja helyett. A nézők meglehetősen hamar megnyitották a színházalapítónak. Így például egy lány elmesélte, hogy a szülei már gyerekkorában szerették volna, ha a lelkesítő pályát választja, ő azonban sokáig ellenállt, most viszont – nem sokkal ordinációja előtt – örül, hogy a lelkipásztori hivatást választotta.

Az alkoholista édesanya története kapcsán egy lány a nézőtérre meglepő őszinteséggel mesélte el, hogy ő épp ilyen helyzetben nőtt fel, és hol sajnálatot, hol haragot érez őt elhanyagoló szülei iránt.

A krónikás azon kérdésére, hogy lehet-e egyáltalán tökéletesen betölteni a szülői hivatást, Bácskai Júlia úgy nyilatkozott: „Ez a szakma az, amit nem oktatnak egyetlen. Álláspontom szerint nem lehet tökéletesen végezni, de igazán rosszul sem.”

A pszichológus az előadás egy pontján a tizenévesek nevelésével kapcsolatban – egy egyházi találkozó szellemiségével némiképp össze nem férő módon – elmondta: „En azt

mondanám a fiataloknak, hogy szexeljete nyugodtan éjjel-nappal, amikor és akivel jólesik, én csak osztogatnám nekik az óvszert éjjel-nappal.”

A színészek jelesre vizsgáztak a pódiumon, könnyedén hozták a számukra kiosztott karaktereket, nemegyszer humort csempészve a rideg valóságba. A drámai feszültséget többnyire növelte az előadás közben *Bóna János* hegedűjátéka, ugyanakkor néha azt érezhette a közönség, hogy a hangszer belépése öncélú, nem mindig segíti a történet megértését. Bizonyára az előadásra szánt idő sem teszi lehetővé az egyes karakterek, személyiségek árnyalását és a pódiumon bemutatott situációk komolyabb kifejtését, időnként azonban túlságosan leegyszerűsítettnek tűntek a megjelenített személyek és helyzetek.

Ennek ellenére tartalmas és elgondolkodtató délutánt szereztek a *Pszichoszínház* tagjai. Alapítója zárszóként kiemelte: „Akárhány évesen el lehet kezdeni repülni. Ameddig pedig lehetőség van rá, tessék kérdezni a nagyszülőket, tessék fellapozni a családi fotóalbumot!”

A krónikás számára a másfél óra tanulsága elsősorban az volt, hogy a szülői szerep azért is komoly feladat, mert egy édesanya vagy édesapa magatartása nemcsak gyermekeire, hanem unokái és dédunokái szárnyalására is kihat, ezt pedig nem lehet az e hivatásra készülőők számára elégszer hangsúlyozni. Ha pedig ennyit hazavisz hatvan fiatal, már nem volt haszontalan a füledt ebédelőben eltöltött délután.

■ JENŐ

Szárnyalj hecsedlivel!

Soltvadkert nem csupán a bor és a szőlő városa, ahogy erről a központtól nem messze a fahíd előtt látható, fiatal párt mintázó szoborcsoport, no és a Krámer Fülöp Borlovagrend meg a Szélrózsán is kóstolható nemes nedűk tanúskodnak.

A soltvadkerti fagyalt messze földön híres. Az impozáns épület – melynek udvarán a leanderek mellett jeges fogadtatás vár – valószínűtlenül hosszú pultokban kínálja édes portékáját, az omlós pitéket, habosbabos süteményeket és a csak itt kapható egzotikus fagyaltkülönlegességeket. Ki hallott már narancsos gesztenye- vagy rumos csokis fügefagyiról? És mézes-diós hecsedliről?! Ez utóbbi 2014-ben az év fagyaltja lett.

A hecsedli csipkebogyót jelent, de senki ne ijedjen meg! Nem keserű „le kell nyelned” gyógyírról van szó. Ellenkezőleg: oly mesés ez a jégbe fagyott finomság, mint amilyen a *Gumimacik* című Disney-mese gumibogyószörpje lehet. Tőle – ahogy a mesében az édesszájú medvék – a tábor lakói vidám ugrabugrába kezdenek; a boldogsághormonoknak köszönhetően: szárnyaló kedéllyel.

■ – KANYIKA –

BALLA MÁRIA FELVÉTELE

könnyed életképek

Csak a strandolásra...

„Felhívjuk mindazok figyelmét, akik csak a strand használatára jogosító jegyet váltottak, hogy 18 óráig hagyják el a területet. Ha ezt nem teszik meg, a biztonsági őrök fogják őket kivezetni a strand területéről” – hirdeti a nagyszínpad szpikere, miközben éppen arra csodálkozom rá, hogy hányan lehetnek, akik csak egy strandolást terveztek a hőségriadós szombat-ra, mégis egy-egy dicsőítő dallamfoszlánnyal, a kenyai lányok mosolyával, netán egy-egy elcsípett igeverssel térnek haza.

Hatkor kezdődik az afrikai felvonulás, énekel, dobokkal verik fel a strand nyugalmát, közben pedig szól a hívás: egy óra múlva a tábor hét pontján hirdetnek ígét. Beazonosíthatóan „hozzánk nem tartozók” is körülállják a missziós szervezetek közös sátrát. Azonban nem sokkal hét óra előtt – abszurd módon épp az evan-

gélizációs programnál – a kötelességtudó őrök megkezdik munkájukat, s hazatanácsolják a csak strandjeggyel rendelkezőket.

Amíg a missziósok áhítatát várom, szomorúan állapítom meg: immár tiszta a terep, sehol egy idegen. „Pedig még elhallgattam volna...” – csípem el az egyik utolsóként távozó családapa mondatát.

Tudom én, mindenki a dolgát végzi: a találkozó pénzügyese védi a költségvetés egyensúlyát, a szpiker bemondja a rábízott információkat, az őr kiszűri a jegy nélküli embereket.

De jó tudni, hogy a Szentlélek is végzi a dolgát. Ahogyan éppen az egyik biztonsági őrrel alkudozó strandoló mondta: „Hisz a kerítésen túl is hallható...” Hát éppen ez az: a szél ott fú, ahol akar. Rádásul belépő nélkül...

■ JENŐ

Tánc a tóban

Füledt, eső utáni idő volt. A viharjelzést kiadták, senki nem merészkedhetett a Büdös-tóba, maximum térdig. A már másfél hete nálunk tartózkodó kenyai lánykoszorú, a *Nairobi Girls* végre egy kis kimenőt kapott. Szaladtak a tóba. Ledobták könnyű papucsukat, és belegázoltak. A parton állók nagy gyönyörűségére szilaj futkározásba, táncba, éneklésbe kezdtek. A *Boyzless Voice* egyik tagja kísérte őket, de láthatóan nem tudta felvenni a fonatosok ritmusát, ami nem is csoda.

A lányok spontán „kírohanásában” kislányos báj keveredett a kacérsággal, az ártatlan játék némi erotikával. Ez lehet az az afrikai ritmus, amelyet tanulni nem lehet, amely bele van kódolva az ott születettek szívébe. Ahogy ott önfeledten futkároztak, fröcskölték egymásra a vizet, talán a leg-hitelesebben illusztrálták az idei Szélrózsa motóját – a szárnyalást, melyet könnyedség, elengedés, a világgal nem törődés jellemez.

A szárnyakat adó maga a lélek, amely különböző programok közé szorítva, időbe vetve is folyamatosan mocorog odabenn, és néha – akár a test segítségével – ki kell törnie, meg kell nyílnia. És akkor menthetetlenül magával ragad.

■ – KANYIKA –

ROMAN PÉTER FELVÉTELEI

A vadkerti garabonciás

► **Ismerős, hórihorgas alak gubbaszt a Luther Kiadó standjától nem messze. Megállapítjuk: a tóparti, programokkal zsúfolt közeg nem épp az irodalomnak kedvez. De Fenyvesi Félix Lajos nem csügged, elhozta 56-os kötetének jó pár példányát – okulásul a fiataloknak –, továbbá istenes verseinek gyűjteménye is kapható a *Lehetőségek piacán*. Másnap már Tihanyban lesz egy gyermekirodalommal foglalkozó találkozón. Büdös-tó után a Balaton...**

A gyerekek a legőszintébbek – állítja Fenyvesi Félix Lajos, akinek írásai az *Evangélikus Élet* olvasói is rendszeresen találkozhatnak. Számmtalan gyermekverse is született, közöttük képversek is. Egy ilyen fenyőfa vagy hóember alakú képversre csodálkozott rá nemrégiben egy kisiskolás – mesélte a költő-újságíró –, és rátérve a lényegre, meg is kérdezte: „Lajos bácsi, mennyi pénzt kapott a kötetéért?” A válasz így hangzott: „Fiam, én viszek egy csomó pénzt a kötetemért.”

FEL korántsem fásult, energikusan jár-kezel az „irodalombirodalomban”. Jó kapcsolatot ápol például nem csak a XII. kerületi *Szondi Györggyel*, a Napkút Kiadó vezetőjével, aki legutóbbi, *Weöres Sándor* előtt tisztelgő (*Hódolat W. S. mesternek*) kötetét kiadta, hanem az I. kerületi kultúrharcosokkal is, akik szintén beszéltak a kötet megjelenítésének költségeibe.

De találkozhattunk már FFL-lel a Déli pályaudvar melletti, hangulatos-barlangos, *Finta*

László üzemeltette Nyitott Műhelyben is, költőnk ugyanis az irodalom mellett többek közt a zene iránt is érdeklődik. Az említett nyitott műhelyes est kapcsán szóba kerül az *Új Forrás* folyóirat tavaly megjelent Szabados György-emlékszám is, egyben felidéződik a félig-meddig elfeledett nagymarosi zeneszerző szellemisége, amely legalább annyira meghatározó FFL számára, mint Weöres Sándor életműve, akivel volt szerencséje találkozni, valamint jószomszédi viszonyt ápolni.

Érdekesség, hogy mind Weöresre, mind pedig Szabadosra nagy hatással volt *Hamvas Béla* sokszínű munkássága. (A citált, forradalmi tematikájú kötet a verseken kívül dramatizált költeményeket, beszélgetéseket, esszéket és különböző prózai írásokat is tartalmaz, hasonló írói sokoldalúságról tanúskodva.)

A hódmezővásárhelyi születésű – és éppen a szülőföldhöz kötődő műveket csokorba gyűj-

tó – költő számtalan, irodalomban utazó társaságot ismer székertáborokon innen és túl, legyen az elitizáló vagy underground. FFL otthonosan mozog mindkettőben. Az idén össze nyolcvanéves *Ilia Mihály* irodalomtörténész szegedi holdudvarából *Baka István*, *Petri Csathó Ferenc* és *Szepesi Attila* említődik még meg egy-egy emlékkép erejéig, de – egy-két spontán beállított portréfotó elkészülte után – költőnk már rohan is a szélrózsa egyik irányába, majd fel-

pattanva a vadkerti különjárat Volán-buszára, derűvel és fejbólintással köszön el az író-olvasó találkozó kis számú, ám annál lelkesebb résztvevőitől.

S már utazik is tovább, kicsit hajazva a Weöres által megverselt *Robogó szekerek* gubbasztó fuvaros garabonciáira „a tanyai kutyaugatásokon át, tova! s a falusi zárt kapuk álma- in át, tova!”

■ KINYIK ANITA – PAPP MÁTÉ

KINYIK ANITA FELVÉTELE

Sikeres landolás

Záró istentisztelet

▶ A tóparton, árnyas fák alatt tartott úrvacsorás alkalommal zárult a 10. Szélrózsza találkozó. Az igehirdetés szolgálatát Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke végezte. A liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatói működtek közre Kovács Viktor egyetemi lelkész vezetésével. Az istentisztelet zenei keretét a teológusokból álló Közel zenekar, illetve a Nairobi Girls kenyai kamara-énekegyüttes adta.

Gáncs Péter elnök-püspök a megadott textusból (2Kor 12,2–10) kiindulva felidézte tizennyolc évvel ezelőti istenélményét, az első Szélrózsát. Azóta két évente megadatik neki az élmény, hogy felemeli az Isten – mondta. Most azonban arra kérte a „Lutheran Air 2014-es járatának” utasait, hogy készüljenek a leszálláshoz. „Nem

azért, mert egyszerűen valaminek vége van, hanem pontosan azért, mert valami most jön... Isten is földre szállt. Ez az evangélium szíve közepe – fogalmazott az igehirdető. – Krisztus azért jött, hogy életet adjon a világnak. Ő az, aki fölemel, biztos kézzel letesz minket, és útnak indít.”

A szárnyalás pillanatait ezek után közös papírrepülő-hajtogatással idézték fel a jelenlévők. Az egyes egyházkerületek tagjai más-más eszközöket kaptak a feladathoz, majd azokat összeadva kellett elkészíteniük, és áldó szavakkal megtölteniük a picit repülőket.

Ezt követően közös úrvacsoravételre nyílt lehetőség. A tóparti sétá-

nyon felsorakozva várták a lelkészek mindazokat, akik élni kívántak a szentséggel.

Zárásként köszöntő és köszönő szavak hangzottak el Gáncs Péter, valamint Mesterházy Balázs „Szélrózsza-ata” részéről. A házigazda soltvadkerti gyülekezet lelkésze, Homoki Pál pedig elmondta: szívesen visszavárják a résztvevőket tíz év múlva, a 15. Szélrózsára.

■ AM

Az istentiszteletet július 27-én, vasárnap délelőtt 11 órától felvételről közvetíti a Magyar Televízió M1 csatornája.

Álmaim egyházában

Jó ideje álmodom egy egyházzal. Nem túl nagy, de barátságos, és mindenkinek jut benne hely.

Álmaim egyházában sok az öröm és a vidámság, annál kevesebb a szomorúság és a komoly tekintet. Ott nem gond, ha elmosolyodik valaki egy igehirdetés alatt, mert mindenki tudja, hogy a szívből jövő derű a legjobb prédikáció.

Álmaim egyházában jól megfér egymás mellett gyerek és felnőtt. A legkisebbek nem jelentenek terhet, hanem önfeledten bujkálnak a nagyobbak lába között, és kacagásuktól hangos a gyülekezet.

Álmaim egyházában sok rég nem látott ismerős ölel meg, ad egy puszit az arcomra vagy „csak úgy” megüti

a hátamat, és én szavak nélkül tudom, hogy egy csapatba tartozunk.

Álmaim egyházában a hívek nemcsak toleránsan elfogadják, hanem segítik a gyengébbet, a fogyatékos-sággal élőt. Nem véletlen, hogy ott sokan kerekesszékekkel, fehér bottal vagy vakvezető kutyusokkal közlekednek.

Álmaim egyházában sok a szín. Együtt éneklünk afrikai lányokkal, együtt játszunk finn barátokkal, és együtt falatozunk sárszentlőrinci cigány asszonyok káposztás lecsójából.

Álmaim egyházában a tópart is lehet templom, egy sörpad is oltár, és az se jelent gondot, ha a lelkész strandpapucsra veszi fel a Luther-kabátot, mert mindenki úgy gondolja,

hogy az istentisztelet legfontosabb kelléke nem az épület és az öltözék, hanem az imádságos szív.

Álmaim egyházában gyakran megszólal többféle gitár és dob is, az énekesek pedig sokszor mindenféle különleges ritmushangszerrel állnak pódiumra, mert ugyan megbecsüljük a régebbi korok zenéjét, szólni szeretnénk a ma emberéhez is.

Álmaim egyházában mindenkit meghallgatunk. Itt közösen gondolkodunk múltról és jelenről, környezetvédelemről, művészetekről, politikáról és álmaim egyházának folyamatos megújításáról.

Álmaim egyházában megfogalmazhatod kérdéseidet, feltárhatsz kételyeidet. Itt rendszeres miséjük van a Tamásoknak és saját beszélgetőórájuk a Nikodémusoknak.

Álmaim egyházában olyan a szeretetvendégség, mint az igazi hegyi

beszéd elhangzásakor lehetett: fűben ülve falatozó. Máskor meg pizzát eszünk és sört iszunk a testvérekkel a strand büféjében.

Álmaim egyházában felismerjük Isten ajándékát a szikrázó napsütésben, az éneklő madarakban, a reggeli kolduló hatyúban és persze a város cukrászdájában kapható különleges fagyí ízében is.

Álmaim egyházában őszinte, de egymás gondolatait tisztelő párbeszédet folytatunk ateistákkal és más felekezethez tartozó keresztényekkel, és ezáltal – úgy érzem – erősödöm saját meggyőződésemben.

Álmaim egyházában sok-sok márékkal kell pótolni az ostyát, mert ott-hon érzi magát benne mindenki, ezért sokan akarjuk egyszerre magunkhoz venni Krisztus testét.

Az álmaim egyházában megélt istentisztelet televíziós felvételét büsz-

kén és örömmel ajánlom minden ismerősömnök, hogy legalább valamit megérezzenek abból a szeretetteljes közösségből, amelyet én személyesen is átélhettem.

Öt napig mintha valóság lett volna álmaim egyháza. Kérlek, testvér, ne ébressz fel!

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

„Feri! Emeled a térded!”

Pál Ferenc előadása a keresztény önbecsülésről

Már stílusával is elrepítette hallgató-ságát a csüggedő, szürke hétköznapok valóságából Pál Ferenc. A katolikus pap, aki egyúttal korunk egyik legismertebb és legkeresettebb mentálhigiénés szakembere is, a keresztény önbecsülésről is beszélt a Szélrózsán. Előadása nem nélkülözte az ironiát, sőt az öniironiát sem.

„Az iskolai atlétikaedzésen rájöttem, hogy nem tudok futni. Nem sokkal azután, hogy elkezdünk szaladni, mindenki lehangyott. Míg a tanárunk egyszer azt nem mondta: »Feri, emeled a térded!«” Ezzel a képpel vezette be előadását Pál Ferenc, és érzékeltette: szeretné, ha hallgatóságából mindenkit rá tudna venni arra, hogy „emelje fel a térdét”.

A délelőtti folyamán az előadó kiemelte, hogy az embernek szüksége van nagyra törő álmokra, mert a kicsiségünkben is fel kell ismernünk nagyságunkat. Felidézte Olofsson Placid atya alakját, aki azt mondta, hogy a szenvedést nem szabad dra-

ADÁMI MARIÁ FELVÉTELE

matizálni. A Gulágot is megjárt benccs szerzetes nagysága akkor is megmutatkozott, amikor többévi fog-ság után lehetősége volt hazajönni. „Annak a gyárnak az igazgatója, ahol kényszermunkán voltak, megijedt, hogy munkaerő hiányában majd nem fogja tudni teljesíteni a tervet. Ekkor Placid atya azt mondta, hogy

önként maradnak, és elvégzik a szükséges feladatot. Ebben mutatkozott meg a pap nagysága” – emlékeztetett Pál Ferenc.

Az előadó négy lépésben vázolta fel a keresztény ember helyes önbecsüléséhez vezető utat. Mindenekelőtt fel kell ismernünk saját emberi méltóságunkat, amely a létünkhez

kapcsolódik. Az ember, aki érzékeli saját méltóságát, felhagy saját maga bántásával, „akármilyen béna”. A második lépcső, hogy felismerjük szabadságunkat. „Nincs olyan élethelyzet, amelyben ne lenne annyi szabadságunk, amennyi az emberi élethez kell” – fogalmazta meg tételmondatát Pál Ferenc. A szabadság szerinte azt is jelenti, hogy tudja: ha elesik az ember, abból is tanul, ezért nem fél. „A félelem az, ami nyomorulttá tesz” – tette hozzá.

Harmadszorra azt kell tudatosítanunk, hogy képesek vagyunk cselekedni. Ez a képesség pedig elvethetetlen, mert nincs az az élethelyzet, amelyben ne tudnánk valamit tenni. Végső soron pedig ott van a tudat, hogy az Istenhez tartozás elvethetetlen tőlünk. Ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy az Istenhez fűződő kapcsolatunkat állandóan gondoznunk kell. „Ha az ember nem ápolja ezt a kapcsolatot, legbelül meghasonlik” – mondta. Ezeket a

gondolati lépcsőket bejárva juthat el a keresztény ember oda, hogy nem mások szemével tekint önmagára. „Ez a keresztény ember önbecsülése” – jelentette ki az előadó.

Pál Ferenc rendszeresen tart előadásokat az ország számos pontján, nemcsak egyházi, hanem világi – gyakran multinacionális vállalati – meghívásnak eleget téve. A szakember – tiszteletben tartva hallgatósága világnézetét – többnyire következetesen különválasztja lelkészi és mentálhigiénés megszólalását. Ezúttal azonban azt is hozzátette előadásához, hogy egész tanítása igazi alapját az adja meg, hogy a keresztény embernek halálán túlmutató életcéljai vannak.

Ha pedig a krónikásnak Pál Ferenc – más, nem egyházi szervezésű – előadásait hallgatva volt is kisebb hiányérzete, ezúttal örömmel állapíthatja meg: az előadó optimizmusa nem demagógia, hanem keresztény reménységből táplálkozó derű.

■ ELJÉCSÉ

Soltvadkerti jegyzetlapok

(Napló, 2014)

Két nap látogatás. Gyönyörű júliusi délelőtt. Kék-tiszta ég, onta arany paraszát a nap. A közeli tó felől hűs szél érkezik, és megsimogatja az arcunkat. Állok a bejárat előtt, töprengök, merre menjek? Fiatalok érkeznek, vidám családok gyerekekkel. Régi barátok is összefutnak. Maguk mellé pakolják a hatalmas hátizsákokat, szatyrokat, összecsavart pokrócokat. „Kőszegen találkoztunk először – mondják a férfiak –, ha jól emlékszem, 2008-ban.” Az asszonyok folytatják: „Szarvas volt a legszebb... a csodálatos arborétum...” Kísérőjük a 2002-es kismarosai Szélrózsát dicséri... Hirtelen az jut eszembe, ezek a kedves fiatalok a találkozók alatt lettek felnőttek, hívő emberek. Néhány év, és gyermekeik lesznek a kíváncsi vendégek, azután az unokák. Az erősödő közösség pedig az életető, sugaras forrás minden időben.

Fiatalok. Ők a fények: a komoly fiúk, a mindig mosolyos lányok. Egyedül vagy kéz a kézben. De a legszebbek a házasok kisgyerekekkel! Van, aki vállán hozza, van, aki nyargal a fiúcskák után. Leülnek egy fa alá, megterítenek a füves pázsiton. Két hátizsák enniavó: harminc szendvics, két tepsi meggyes piskóta, tizenöt cső főtt kukorica. Összeadják, ami van, kínálják egymást szeretettel.

Délutáni találkozó. A kedves szervezők ebéd utánra tették az irodalmat. Kis válogatást új kötetemből, főleg istenes verseimből. Gondoltam, akinek kis esze van, a sörösátorba megy, vagy megmártózik a tó hűs vizében. De nem így történt, a könyvbarátok eljöttek a nagy melegben, egyedül, kettesével; négy fiatal teológushallgató rögtön kérdezett is: Miért írok? Mit akartam, mikor régen leültem a kéziratpapír elé, és mit akarok most, annyi évtized elteltével? Miért ír az ember virrasztó éjszakákban? Valami fontosat szeretne mondani, de mit? Talán tiltakozni akar az igazságtalanság ellen, ha az élet rend-

„Hol vagy, Lajos?” Ezt kérdezi egy riadt leányka mellettem. „Lajos! Lajos!” – szólongatja újból az elveszettet. De kit kereshet? És hol veszett el? Jó lenne megtudni, talán segíthetnék. „Gyere vissza, Lajos!” – szól kétségbeesetten a kedves hang. Én is kiáltozom, benézek a sátrakba, az ügyeletes mentőkhöz. „Ki neked a Lajos?” – kérdezem végül. „Hát nem tudja? – feleli sírva. – Lajos az én papagájom.”

Kis szélvihar. Hirtelen támad a három nagy fűzfa mögül. Törzsük megdőlvé, de fönt a sűrű lombok egymást ölelik. Előbb hűsít, azután kitépi kezemből a papírlapokat. Viszi mindenfelé. Oda fél napi munkám, a sok-sok gyaloglás és megfigyelés. Repülnek a sűrűn teleírt papírseletek. Szaladnak köröttem, segítenek összeszedni. „Azt hittem, húszezresek!” – mondja egy fiú nevetve.

Erdélyi vendégek. A fiúk mint védjegyet hordják fejükön a szalmakalapot. Nyitott szemmel járnak, figyelnek, hol lehet segíteni. Ugyanakkor nagyszívűek, csak akkor szólnak, ha valami fontosat akarnak közölni. Örülnek a tüzes napnak, boldogok, ha mesélhetnek a gyönyörű erdélyi tájakról. De rögtön elkomorul az arcuk, ha mindennapi gondjaikról szólnak. „Lassan elfogyunk!” – mondja Gábor szomorúan. „Csak a templomunk megmaradjon!” – sóhajt a barátja.

Elcsendesedünk, mindenki hallgat. Csak a közeli hangszóró zengi az új és új programokat. Egyórányit felsorolni is sok lenne, az egész napét lehetetlen. Lelket gazdagító és gyógyító ajándékok – mindenkinek.

Kereső. Tiszta arcú fiatalember. Harmadszor ül a közelemben. Érzem, szeretne valamit mondani, fontosat kérdezni. Késő délután föláll, és odaül mellém. Beszélgetünk, az életéről

BALLA Mária FELVÉTELE

jéből rendszert próbálnak csinálni. Azt hiszem, ezt igyekeztem elmondani, szavakba önteni. Sajtát, megszenvedett mondanivalómat, sokféle változatban.

Az izompacsirta. Kék rövidnadrág, kék tornacipő, piros keretes szemüveg. Jön-megy kigyúrt izmaival. Kisebb lánycsapatok előtt megáll, hosszan elidőz. Forog balról jobbra, mintha távirányítós báb lenne. Azután újból fölkerekedik, a közeli parton sétál, de most megfeszített hátizmokkal. Semmi hatás, a széljárta vízben labdázók nem vesznek róla tudomást.

Két tolokocsis. Fiatal fiú és lány. Egymás kezét fogják, ügyesen haladnak a kavicsos úton. Időnként a magasabb feljáróknál elakadnak, de gyorsan érkeznek segítő kezek. Megköszönik, és beszélgetnek a kora délután csendjében. Elbúcsúznak, nézik a három magas, boldog, egészséges fiatalembert. Nem mozdulnak, hosszú percekig várnak. Vajon mire gondolhatnak?

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A cigány asszony tánca az angyallal

► **Az együttélés lehetőségei** címmel meghirdetett, **Bódis Kriszta** (kép)íróval, illetve **Bakay Péterrel**, egyházunk országos cigánymissziói referensével folytatott vélemény- és tapasztalatcseré talán az idei Szélrózsá találkozó egyik legfontosabb problémafelvetését foglalta magában. **Galambos Ádám**, az *Asztali beszélgetések* sorozat állandó moderátora a fesztivál második napján a kisebbségi társadalom előítélettel kezelt csoportjairól, azon belül is a cigány közösségek hányatott sorsáról kérdezte vendégeit a – nem mellékesen romák által üzemeltetett – vadkerti vidámparkkal átellenben felállított Fórum sátrak egyikében.

BALOGH TIBOR ALKOTÁSA: A CIGÁNY ASSZONY TÁNCA AZ ANGYALLAL

Bódis Kriszta, aki a hétesi alkotótábor főszerzőjeként került közelebbi kapcsolatba az ózdi romungró cigánytelep lakóival, arról a „gettósodásról” ejtett szót, amely mind jobban jellemzi a város peremére szorult családok létezését és körülményeit: a szociális bérlakásokban élő romák nagy része elszegényedett, gyárban dolgozó munkáskolóniák leszármazottjaként született bele abba az áldatlan és kiszolgáltatott helyzetbe, ahonnan a mai napig nem tudtak kikecmeregni, és ahol jelenleg is a nincstelenség állapota uralkodik.

Bakay Péter, aki cigánymissziós munkatársként szintén érezte a nélkülözés megannyi megnyilvánulási formáját és tehetetlenségbe torkolló következményeit, „az első maflás”, vagyis az első buktató utáni elkötelezettségről vallott, miközben ráirányította a figyelmet a cigány emberek eseményorientált, a gyorsuló világ időbeli kötöttségeit lazábban kezelő életritmusára, szabad(os)ságára. Ez jelentősen különbözik a nyugati és a kelet-közép-európai modellszerű mechanizmusoktól, és sok feszültséget szít az egy térségben élő többségi, illetve kisebbségi társadalom tagjai között. Ezzel együtt említést tett arról az ellentmondásos belső viszonyrendszerrel, melyben nem ritka a különböző roma csoportok (beások, oláhok stb.) közti széthúzás, sőt az ellenségeskedés sem. Bakay ezek alapján sorolta fel az együttélés lehetőségeinek – kisebbségen inneni és túli – három fokozatát (az egymás ellen élés, az egymás mellett élés és az egymásért élés szintjeit). Végül a másságban való gyönyörködés előítélet nélküli szemléletének eljárási hátteréről beszélt, amelyből

Miközben e sorok írója a Fórum sátorból a Küldetés sátorba igyekezett, ebédet készítő beás asszonyokba botlott, akik éppen az aznapi bográcsos kóstoló körül sűrűgtek-forogtak, amely – egyikük izes félmondatát elkapva – „pusztulat”-jónak ígérkezett... A roma képzőművészet képviselőiben előadást és műhelymunkát tartó Balogh Tibor grafikusművész visszafogottabban ugyan, de ugyanerre a közvetlen kendőzetlenségre, az ő szavaival élve „spontán expresszivitásra” mutatott rá a tradicionális, ugyanakkor a művészettörténet által csak a hatvanas évektől jegyzett cigány festészet bemutatása közben.

Csak az utóbbi fél évszázadban alakultak ki azok a magyarországi alkotói csoportosulások, illetve mester-tanítvány kapcsolatok, melyekből a mostani kortárs művészek is

bocsátás, valamint a Pál apostolféle, közösségért hozott áldozat jegyében.

Bódis Kriszta személyes motivációit is megosztotta a hallgatósággal: saját kamaszkori lázadását, devianciáját idézte fel, pontosabban az ebből fakadó, társadalmon kívüliek iránt tanúsított, felfokozott művészi-emberi figyelmét helyezte előtérbe. Bakay Péterhez hasonlóan ezzel túl is lépett a szolidaritás közheleyn és a tolerancia frázisain. A cigánymisszió vezetője munkája során szembesült személyesen mindazokkal a problémákkal, amelyeket a legtöbb ember – szélsőséges sztereotípiák vagy egyéni élmények alapján – előítéletekkel, legalábbis fenntartásokkal kezel, a másság iránti érzékenység, illetve a másokért való jótékony cselekvés bensővé tett igénye nélkül.

mintát vehettek. Az elődök (Balázs János, Péli Tamás, Balogh Balázs András) lajstroma után egy diavetítés során, számos képmelléklet segítségével ismerkedhettünk meg nagy vonalakban a roma képzőművészet főbb folklorisztikus motívumaival, melyek közt nagyon fontos szerepet játszanak a hithez, a hiedelemhez, a mítoszhoz vagy a népi mágiához köthető szimbólumok. Az egyszerre köznapi és metaforikus ábrázolások mentén felfedezhettük a cigány kultúra mélyben húzódó narratíváját, amely leginkább az örökös vándorlásban, valamint az ezzel együtt járó üzőttségben, mondhatni szabadságba vetettségben fejeződik ki.

Ezután saját pályakezdésére tért ki Balogh Tibor, majd azt az általa is folytatott műhelymunkát írta körül, amely az úgynevezett free-presszionizmus irányvonala mentén képzelet el festői világát, és amely az értékörző-megújuló vizualitáson kívül fontosnak tartja a fentebb már taglalt identitásproblémák nyomán kialakuló elfojtott társadalmi nyomás, illetve az időről időre felszínre kerülő kisebbségi presszió leválasztását az adott megnyilatkozásról, produktumról.

Mind ezt jól illusztrálja az általa készített főiskolai diplomamunka, amely az őszötvetségi Jákób-történetből (melyben a saját testvérét ügyeskedéssel és csalással kifosztó bibliai alak végül megtér Istenhez és az angyallal való viaskodás után kienkeszteli családját is) kiindulva teszi saját népi narratívájának egyik szilánkokra tört, majd újból összeillesztett tükröképpé az angyallal táncoló cigány asszony képzeletbeli jelenetét – az együttélés lehetőségének egyszerre szent és profán jelenését.

■ PAPP MÁTÉ

Merj befektetni – emberekbe!

A cég felsővezetői a dolgozók képzésére és fejlesztésére szánt tekintélyes büdzséről vitáznak. A pénzügyi igazgató hirtelen megkérdezi a vezérigazgatót: „Mi lesz, ha befektetünk az emberekbe, ők pedig elhagynak minket?” A vezérigazgató rövid szünet után így válaszol: „Mi lesz, ha nem fektetünk be – és maradnak?”

Remek gondolatébresztő, nemde? A legtöbb vállalatnál – függetlenül a mérettől – vannak olyan munkatársak, akik leginkább egy kiszáradt fához hasonlítanak: ellátják feladatukat, végzik kiszabott munkájukat, betartják a határidőket, fölveszik a fizetésüket. De nem növekednek, nem azonosulnak a célokkal, a küldetéssel. Bár ennek több oka is lehet, gyakran csak az van a háttérben, hogy egyszerűen elfelejtünk foglalkozni velük!

Rengeteget hallunk a személyes pénzügyi befektetések fontosságáról: hogy miképp teremtsük meg az anyagi biztonságot, hogyan készítsük nyugdíjas éveinkre stb. Aligha létezik azonban fontosabb befektetés annál, mint megosztani másokkal az időnket, energiánkat, tapasztalatainkat. És ez független attól, hogy az

eredményt végül mi könyvelhetjük el tényleges sikerként, vagy sem. Sokkal jobban járunk így – még ha néhány munkatársunk azonnal a jobb lehetőségek felé kacsingat is –, mint ha végül olyan emberekkel lennénk körülvevő, akik messze a lehetőségeik és képességeik alatt teljesítenek.

Kijelenthetjük, hogy egy vezetőt nem annak alapján érdemes igazán megítélni, hogy mit ért el a vezetőként töltött idő alatt, hanem hogy milyen örökséget hagy maga után. Folytatódik-e az építkezés, a gyarapodás, vagy megáll a cég, esetleg hanyatlani kezd? Egy odaadó vezető, aki hajlandó a szervezetéért dolgozó emberekbe fektetni, tartós örökséget hagy maga után – akár a cégnél maradnak a dolgozók, akár elhagyják, hogy másutt válhassanak vezetővé.

A gyenge vezetők ezzel szemben instabil, kártyavárként összeomló örökséget hagynak hátra. Örökségük haszontalan vagy egyenesen veszélyes – vagy önteltségük, büszkeségük miatt, vagy a másokba való befektetés hiánya miatt.

Földi élete során Jézus egy tucat olyan tanítványba fektetett be, akik-

nek kezdetben senki sem szavazott volna túl sikeres jövőt. Azonban mennybemenetelkor olyan küldetéssel bízta meg őket, amelyet a mai napig milliók követnek.

Jézus egyértelmű küldetést adott nekik: „*Menjetek el tehát, tegyetek tanítványná minden népet (...), tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek...*” (Mt 28,19–20)

Pál apostol – akinek hosszú távú befektetései például Barnabás életében mutatkoztak meg – így ír a fiatal Timóteusnak: „*És amit tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek.*” (2Tim 2,2)

Talán már valaki téged is tanított, fejlesztett, felkarolt, beléd fektetett. Lehetünk cégvezetők, vállalkozók, beosztott alkalmazottak, mindannyiunknak megvan a magunk hatása a saját, kisebb-nagyobb környezetünkre. Te vajon befektetsz a környezetben található személyekbe? Ha te nem, akkor ki fog helyetted befektetni?

■ ROBERT J. TAMASY
Forrás: Monday Manna

Milyen akadályai vannak lelki ébredésünknek?

Amikor a diakónusi szolgálatra készültem, akkor jelent meg *Szicszai Béni Az ébredés akadályai* című könyve (Bethánia Irodalmi és Nyomdai Vállalat, Budapest, 1946). Ebben a lelki ébredés akadályairól olvastam értékes megállapításokat. Akkor ezek nagy segítséget jelentettek lelki megújulásomhoz. A felsorolt egyéni és közösségi akadályok megismerése ma is elősegítheti egyházunk megújulását, a lelki ébredés kiteljesedését.

Az első egyéni akadályt az jelenti, hogy *nem ismerjük fel lelki alvóunkat*. Vannak emberek, akikkel nem lehet elismertetni, hogy alszanak. Verik a mellüket, hogy ők megtértek, régóta gyülekezeti tagok, hivatkoznak keresztyén múltjukra, életük áldásaira. Elfelejtették, hogy a szőlővesszőnek a szőlőtőkének kell maradnia, és naponként kell elfogadnia az új életnedvet – nem lehet megelégedni a tegnapi igetannmányozás áldásaival, a tíz évvel ezelőtti megtérés gyümölcseivel. Jézus által naponta meg kell újulnunk! El kell ismernünk, hogy ébredésre van szükségünk!

Ezt a korai lelki ébresztést én akkor megértettem, és bűnbánattal megvallottam: valóban elaludtam. A Lélek ébresztő hangjára azonban felébredtem, és kettőzött erővel folytattam bizonyágtévk munkámat a Timóteus-fiatalok körében.

Jn 9,41-ben azt mondja az Ige: „*Ha vakok volnátok, nem volna bűnötök, mivel azonban most azt mondjátok: látunk, megmarad a bűnötök.*” Sokan nem merik alázatosan azt mondani, hogy nem látnak, eltévedtek, meghomályosodott a szemük. Feltámad a bűntudatuk, nyilvánvalóvá válik számukra, hogy nem jól van úgy, ahogy van, valami hiányzik, valahol hiba van, változtatni kellene, de nem képesek őszintén, alázatosan elismerni: elaludtak. Félnék leleplezni „jó keresztyénségüket”, nem merik bevallani, hogy hiába olvassák a Bibliát, nem szól hozzájuk; hiába imádkoznak, csak betanult szavakat mondanak.

A következő egyéni akadályt az jelenti, hogy *felértékeljük cseleked-*

teinket. Azt mondjuk: őrizkedünk vétkeinktől, vigyázunk magunkra, igazak és becsületesek a cselekedeteink, törekszünk, igyekszünk, buzgókodunk, áldozunk. Bizony ezt is megtapasztaltam, míg végül Isten Lelke rá nem világított, hogy így hibaváló a lelki életem. Ez a leleplezés megújított lelkiileg.

Súlyos egyéni akadályt jelent, ha *elhomályosodik a keresztség, elveszti fényét a Golgota és az ott megfeszített Krisztus*. Ha a keresztség helyett más köti le a figyelmünket. Vannak, akik nem akarnak mindig Krisztusról, keresztről hallani. Túl vannak a bűnbánaton, bűnbocsánaton, őket ne nyugtalanítsák mindig ezzel a kérdéssel. Náluk más kerül a golgotai keresztség helyére. Én azonban szentül vallom, hogy élő, éber keresztyén csak az lehet, akinek élete középpontjában ott van Jézus keresztyén.

Oda kell eljutnunk, ahová Pál jutott, aki azt mondta: „*...itt van már az óra, amikor fel kell ébrednetek az álomból.*” (Róm 13,11) Észre kell vennünk, hogy amikor Isten ébredésről beszél, akkor így szól: mind a gyülekezeti vezetők, mind a közösségi tagok ébredjenek fel! Nem a gyülekezetet kell ébreszteni, hanem mindenkinek a saját személyében kell felébrednie. Ezt a magam számára is nagyon jól megjegyeztem.

Vizsgáljunk meg a *gyülekezeti ébredés akadályait* is. Miért nem teelik meg az összejöveteli helyiség, mint régen? Milyen akadályai vannak a közösségi ébredésnek?

Egyik akadály: *azok az alvó hívők emberek, akiknek nem azzal van tele a szívük, hogy az Úr Jézus egészen megváltotta őket*. Akiknek arról kellene szólniuk, hogy közösségükben ők a legbűnösebbek, nekik Jézus vére van szükségük, hogy megtartassanak az üdvösségre.

Akadályai a közösségi ébredésnek azok a hívők is, *akiknek élete csak beszédben áll*. Ezért megvizsgáltam a saját mindennapi életemet is, hogy tükrözi-e megváltozott életemet. Többször kellett emiatt is bűnbánatot tartanom, hogy bizonyágszóló szolgáló megújult lelki életre jussak.

Az is akadály a közösségi ébredésnek, hogy *lelki életünkben hiányoznak az ezt megerősítő cselekedetek*. Végül komoly akadályai a közösségi ébredésnek azok a keresztyének, akik *közösségben vannak a világgal*, akiknek nem olyan drága az Úr Jézus, hogy érette mindenről lemondjanak. A világiasodásban is bűnösnek találtam magamat, s számot vetettem: hogyan szabadulhatok meg több világi dologtól.

1Kor 10,20 ezt mondja: „*...amit a pogányok áldoznak, azt ördögöknek áldozzák, és nem Istennek: azt pedig nem szeretném, ha ti az ördögökkel lennétek közösségben.*” Közösségben vagyunk az ördöggel? Mit akarunk mi lelki ébredésről beszélni, amikor fél szívűket ott hagytuk a világnak? Majd amikor a szívünk másik felét is elhuzzuk, és úgy énekelünk és imádkozunk, akkor lesz ébredés. Én is teljes szívvel szeretném szolgálni Isten országát. Ehhez kérek erőt az én megtartó mennyei Atyámtól.

Azt mondja Isten ígéje, hogy azért van köztünk oly sok erőtlenség és beteg, mert fél szívűek a világgal, az ördög, ezért (is) alusznak lelkiileg. Amikor majd üres tenyerünket mutatjuk az égre, és azt mondjuk, hogy nem hoztunk semmit, cselekedeteink, tudásunk, ismereteink nem érnek semmit – akkor feltör szívünkbelől: „*Ó, én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem!*” Megmentő Urunk ekkor lenyúl a magasságból, újra felvesz bennünket, és mi a megtalálás önfeléd örömeiben boldog, élő közösségre jutunk vele. Ez lesz az ébredés!

Az ébredés akadályai mi vagyunk. Te és én. Ha szívűnk még forróbban rázná a láz, a szemünkben emésztöbben lobogna a tűz, ha nem kímélnénk magunkat, amennyire kíméljük, akkor jönne az ébredés. Mindezt Isten Szentlelke véghezviheti mindnyájunk életében, és akkor lesz ébredés.

Serkenjünk hát fel, akik ma még alusznak! Könnyörgjünk egyházzal és népünk lelki ébredéséért! Akkor eljön hamar! Ámen!

■ SZENCZI LÁSZLÓ

A nyaralás kísértései

Aki nyaralni megy, tudnia kell, hogy kísértési zónába lép. Fel kell készülnie arra, hogy ki tudja mondani: „Távozz tőlem, sátán!” Útikönyvek nem szokták felhívni ilyen veszélyekre az utazni indulókat. Erre még kötelező védőoltás sem kapható.

Az első számú kísértés az, hogy a nyaralást tartjuk az élet igazi értékének, és a nyaralástól várjuk ilyen vagy amolyan problémáink megoldását. Sokan vannak, akik egész évben azért hajtanak, hogy aztán jól kinyaralhassák magukat, és a kikapcsolódás boldog idején feledhessék minden bajukat. Csakhogy aki a munka örömét nem érzi, nem érezheti a pihe-és örömet sem. A bálványok mindig becsapják az embert. A pihe-és bálványa is. Sok mindent ígér, de nem váltja valóra ígéreteit.

A második számú kísértés a szabadság kísértése. Aki kilép az otthon,

a megszokott környezet köréből, úgy érzi, ez a „szabadság” az erkölcsi normák alól is felmenti. Az idegen tájon nem ismeri senki, idegenben mindent szabad. A szabadságból így lesz szabadság, és ebből mindig baj származik. Mennyi felelőtlen kaland, mennyi keservesen megbánt mámoros pillanat a nyarak szomorú termése!

A harmadik számú kísértés az irigység kísértése. A turistáknak mindig csak azt mutatják, ami szép, ami első osztályú, ami elkápráztat. A turista pedig hajlamos arra, hogy ezt el is higgye. Csak a kirakatokat nézi, és közben megmérgezi lelkét az irigység, tönkreteszi nyaralását, esetleg még az életét is.

Aki nyaralni megy, Istennel induljon, hogy felhőtlen legyen az időtöltése!

■ MADOCSEI MIKLÓS

SZABÓ DAVID KÁROLY FELVÉTELE

HETI ÚTRAVALÓ

„Így szól az Úr, a te teremtőd: Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1)

Szenháromság ünnepe után a 6. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéiben Isten a sötétségből viláosságra, a keresztség ajándékával megtérésre hív. Heti ígék kijelentését

ezzel indokolja: mert szeretlek (4. v.). „Krisztus szereti az egyházat, és önmagát adta érte, hogy megszentelje és megtisztítsa a keresztséggel az ige által.” (Ef 5,25.26; LK) Ő „a világ viláossága, nála van örökké az élet forrása.” (GyLK 699) Kiküldő szavai: „*Menjetek el tehát, tegyetek tanítványná minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek...*” (Mt 28,19–20) Pál ezt tanítja: „*A keresztség által ugyanis eltemettünk vele a halálba, hogy amiképpen Krisztus feltámadt a halálból az Atya dicsősége által, úgy mi is új életben járjunk.*” (Róm 6,4) Kísértései között e tényre emlékeztette magát Luther: „*Meg vagyok keresztelve.*” A választott nép átkelt a Vörös-tengeren: „*...az Úr... szárazzá tette a tengerfeneket, úgyhogy a víz kettévált. Izráel fiai szárazon mentek be a tenger közepébe, a víz pedig falként állt mellettük jobbról és balról.*” (2Móz 14,21–22) Az első pünkösdkor háromszáz hallgattak Péterre: „*Térjete meg, és keresztelkedjete meg mindnyájan Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát. Mert tiétek ez az ígért... sőt mindazoké is... akiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk.*” (ApCsel 2,38–39) A filippi börtönőrnek ezt tanácsolta Pál: „*Higgy az Úr Jézusban, és üdvözülj mind te, mind a te házad népe. (...)* Ő pedig... azonnal megkeresztelkedett egész háza népével együtt.” (ApCsel 16,31.33) A keresztség hit által visz üdvösségre – missziói parancsában ezt Jézus jelentette ki: „*Aki hisz, és megkeresztelkedik, üdvözül, aki pedig nem hisz, elkárhozik.*” (Mk 16,16) Urunk a kicsinyeket állította példaként nagyraagyó tanítványai elé: „*Bizony mondom nektek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.*” (Mt 18,3) Az Úr Jézus igazi páskabarányként halt meg a kereszten, csontja nem törettetett meg, „*hanem az egyik katona lándzsával átszúrta az oldalát, amelyből azonnal vér és víz jött ki. Aki pedig látta ezt, az tesz róla bizonyágot... hogy ti is higgyetek.*” (Jn 19,34–35) A szeretett tanítvány valja: „*Ő az a Jézus Krisztus, aki eljött víz és vér által...*” (1Jn 5,6) „Krisztus a keresztségben minden időre belevegyítette ártatlan piros vérét. Miért? Mert a szent keresztséget is ugyanaz a vér szerezte meg nekünk, amely érettünk kiontatott, és bűneinkért megfizetett” – valja reformátorunk. A megdicsőült Krisztus nem csak az élőhalott szárdísi népének üzeni: „*Ébredj fel... és térj meg!* (...)

„*Aki győz, azt öltöztetik fehér ruhába, annak a nevének törölöm ki az élet könyvéből, hanem vallást teszek nevével az én Atyám előtt.*” (Jel 3,2.3.5) Mondd: „Tied vagyok, Jézusom... / Veled mindig győzhetek!” (EÉ 208,5)

■ GARAI ANDRÁS

„Már megyek békén, örömmel”

Véget ért a 144. nyári kántorképző tanfolyam

► Mit tanácsolt Pál apostol a korinthusi kereskedőknek, ötvösöknek, pékeknek és bábáknak, akik megtérésük után szerették volna egészen a gyülekezetnek szentelni magukat? Mi volt a különlegessége *Gálszécsi István* énekeskönyvének? Énekelni C-ről egy alaphelyzetű, egy szexthelyzetű, aztán egy kvartszextakkordot? Mi a teendő, ha istentisztelet közben valaki véletlenül lekapcsolta a lelkész mikrofonját? – Sokféle kérdésre választ kaphattak a 144. nyári kántorképző tanfolyam résztvevői június 26. és július 12. között a fóti Mandák-otthonban, ahol ötven hallgató és tíz-egynéhány előadó alkotja a júniusi tanfolyam közösségét.

„Ha munkámhoz kezdek, adj derűs, jó kedvet”

A tizenegy és húsz év közötti résztvevők életét mederben tartó napirend váltásait jelző kolompsozó a reggeli elcsendesedéstől az esti „lépcsőimáig” (este tíz után, lefekvés előtt az épület központi lépcsőjén ülve éneklünk esti énekeket, s imádkozunk közösen) feladatok, lelki és közösségi élmények sorát keretezte. A napenkénti egyéni hangszeres és énekek, harmónium- és orgonagyakorlók mellett nyolc szinten zajlottak a csoportos szolfézsórák, az intenzív kórusmunkából pedig mindenki kivethette a részét. A délutáni közös órákon *Bence Gábor* tanfolyamvezető az evangélikus énekek típusaiba és történetébe, az egyházi év kérdéseibe, *Koczor Tamás* tanfolyamlelkész Pál leveleinek háttérére vezette be a hallgatókat. Pál apostol élete a közös órák mellett a vasárnap délutáni *Láthatatlan színház* témáját is meghatározta: a városfalról kosárban való lebecsátás, a tengeren való átkelés, a megkövezés vagy éppen az éjjeli éneklés hatására felnyíló börtönajtó fizikai élményét az *Apostolok cselekedeteiből* származó ígerések magyarázták. A zsoltárénekléssel zajló reggeli és esti áhitatokon hallott sokféle illusztráció, irodalmi és filmbeli utalás mind-minden egyetlen központonra irányította figyelmünket: „Mert úgy határoztam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettéről.” (1Kor 2,2)

Felüdülés, sport, zene, játék

A feladatok terhet és a lelki ajándékok komolyságát természetes módon oldja fel az órák közötti pingpong, labdajáték a Mandák-otthon hatalmas kertjében, amely baráti beszélgetések-

A fóti kántorképző életem egyik legfontosabb helyszíne. Nyolc évvel ezelőtt, tizenkét évesen vettem részt először a tanfolyamon, s óriási hatással volt rám mind zenei, mind hitbéli, mind közösségi felfogás szempontjából. Ugyanazok az értékek fognak meg ma is, mint akkor: tizenhét napon át tartó szellemi és érzelmi töltkezés, tudásszerzés, ismerkedés, közösség. Közösség, mely mindig kész nyitni mások felé, mely befogadó, és arra tanít minket, hogy ezt a magatartást ne csak a Mandák-otthon csodálatos befőttesüvegében gyakoroljuk, hanem vigyük ki a nagyvilágba, és építsük a hétköznapokba. Vigyük magunkkal a tudásvágyat, vigyük magunkkal a hitet, vigyük magunkkal a zenét és a zenélés örömeit, a szeretetet embertársaink iránt és persze a derűt, a hatalmas derűt, amivel Fóton csordultig töltjük poharunkat. Hadd kortyolgassunk belőle kint is, bent is. Zenét, hitet, szeretetet.

■ GYÜDI ESZTER

hez, félrevonuláshoz, de énekorák tartásához is egyaránt alkalmas helyszínt kínál. Az elmaradhatatlan esti foci idén nemcsak a világ bajnokság miatt került a középpontba, de hétköznapi képként jelenítette meg mindazt, amit különböző hivatásaink egymásba kapcsolódó, és csak így helyesen működő rendszeréről a Bibliából megtanulhattunk.

A második éve tartó átalakítások eredményeként kényelmesebb, lakhatóbb lett a kántorképző épülete: megszűntek a tömegszállás jellegű szobák, az oktatás színtereit elkülönülhetnek a lakószobáktól és étkezőktől. A tanfolyam előadói közös tanácskozással is megfelelő, otthonos tanári szobát kaptak a „télkertben”. A régi „nagyháló” a diákok közösségi terévé, az üvegezett terasz jól elkülönülő szolfézsórákává vált. A gondnoklakás átkerült az új épületbe, így több helyiség felszabadulhatott közösségi használatra. Saját kis konyhában készíthetik el speciális ételüket az ételallergiások. Nyáron ugyan szünetelnek a felújítási munkálatok, de reményünk szerint az egész épület gépészeti felújítását eredményezheti a beadás előtt álló KEOP-pályázat sikere.

A megújult terek egyszerre akár három, egymástól elkülönült látogatócsoport elhelyezését is lehetővé teszik a kántorképző területén: bátorítjuk a gyülekezeteket, intézményeinket, hogy az évközi időszakban éljenek a kedvezményes árú szálláslehetőséggel. A Mandák-otthon nyugodt környezete Budapest közelségében csendesnapok, szakmai meg-

Örögváltás a konyhában – Kurucz Pálné helyét Hrabacsik Bence vette át

Gyászkontáta egy ifjúsági táborban?

Maga a hír – hogy a kántorképző tanfolyam vizsganapján *J. S. Bach Actus tragicusát* adta elő a tanfolyam együttese – önmagában visszatetszőnek tűnhet. Tréfálkoztunk is többször: „Oly szomorú az elválás, hogy azt csak gyászzenével ünnepelehetjük!”, de ennél sokkal többről van szó.

Vegyük sorra a címadó kérdés szavait, s pontosítsunk! A kántorképző nem tábor, hanem igazi tanfolyam, amely a tanulmányokra összpontosít. Ami táborjelleg megjelenik munkamódszereiben, az is mind az elmélyült zenei és lelki tanulás szolgálatára. S persze az ifjúság alkotja a résztvevők zömét, mégis úgy éljük meg évről évre, hogy felnőttek, „félntöttek” (az éppen végzősök és pályakezdők) és diákok egyetlen testvéri közösséggé érnek össze a tanfolyam ideje alatt. E lelki közösség pedig tudatosan vizsgálja Isten ígését. Küldetését ki-ki így értheti csak meg, s keresztyénként szeretnénk helyünket megtalálni a mulandóság és az örök élet összefüggésében is.

THURNAY VIOLA FELVÉTELEI

beszélések helyszínénél egyaránt kiválóan alkalmas.

Majd negyedszázados szolgálat után eddigi szakácsunk, *Kurucz Pálné* Marika néni visszavonult, helyét *Hrabacsik Bence* fiatal szakács vette át, aki kis munkatársi csapatával az étkezési kultúra új igényességével ismertetett meg minket: különleges ízkompozíciók és mindenben egészséges ételek kerültek asztalunkra. Mindezt igyekszik úgy megvalósítani, hogy az étkezés alapanyagköltsége ne növekedjen jelentősen. Nagy segítség a támogatóinktól kapott sokféle ételajándék: köszönjük a gyümölcsöket, zöldségeket, házi lekvárokat!

„Áldj meg én munkámban kívánt jó sikerrel”

A szolgálatra készülő, formálódó közösség ajándékait másoknak is megmutathattuk: a tanfolyam idejére eső vasárnapokon Fóton és Rákospalotán szolgált az énekar és *Róth Márton* orgonatanár-kántorunk. Köszönet a gyülekezetek nyitottságáért és a szeretetteljes fogadtatásért, a komoly támogatásért!

A szabályosan ismétlődő napok során át egyenes út vezet a különleges alkalmakkal teli „utolsó időkhöz” (a tizenhét napos tanfolyam utolsó négy napját szoktuk így emlegetni összegző és lezáró jellegük miatt). A tanfolyam utolsó szerdáján a *Molnár Lilla* lelkész által összeállított bibliaverseny feladatai – akárcsak a reggeli és esti áhitatok többsége – az *Első korinthusi levél* mondanivalóját állították a középpontba. A hagyományos feladattípusok sorában mindig van kántori feladat is: alapvető készség, hogy tudjunk egy igéhez éneket választani, vagy a megadott ének alapján megtaláljuk a kapcsolódó igét. Az izgalmas versenyt megkoronázó dramatizálás során a hét csapat rövid jelenetekben tett tanúságot személyes igeértelmezéséről.

Az idén megújult formában zajlott énekvérseny a kisebbek és a nagyobbak számára egyaránt lehetőséget adott az előrehaladás felmérésére: az

ismert énekek mennyisége mellett különösen nagy súlyt fektetünk az egészséges éneklésre, a közösséget is vezetni képes kántori kiállásra. A csütörtök esti gyónótűkór és a közös úrvacsorai alkalom a tanfolyamot legmélyebben összekapcsoló történések egyike, ahol átélhetjük, hogy mindnyájan Isten kegyelméből élő, bűnös emberekként lehetünk megajándékozottak. A tanfolyam utolsó estéjét kamarazenés bemutatók és „fóti ballagás” tette emlékezetessé: az eső el-

BARÁNDI ZOLTÁN FELVÉTELEI

mosta tűzrakási álma épület lépcsőin és folyosóin, s a két emelet hosszúságú kígyóval jártuk végig az épület termet, szobáit zarándokénekek kíséretében.

„Az Úr nevében indulunk”

A szombati hangszeres és énekkari beszámoló keretében néhány társunk karvezetésvizsgát tehetett: a tanfolyamon idén először tanító *Barándi Zoltán Félix* télen megszerzett kántori oklevelét tette teljessé, *Iker Julianna* és *Bajnóczi Bence* pedig már előre készül a képesítés megszerzésére. A vizsgaszabályzat szerint a jelölteknek egy homofon és egy bonyolultabb szerkesztésű, polifon kórusmű vezénylését kell bemutatniuk, s igazolniuk kell, hogy legalább két éve már aktív kórustagok. Az egymást hordozó közösség erejét tükrözi az is, amikor az énekkar kivételes figyelemmel és odaadással szólal meg az egykorú társak keze alatt.

A fiatal Bach (a 106-os kantáta a legkorábbi Bach-kantáták közül való) nemcsak zenészként szolgált korának gyászolóinak, íghirdetőként is időtálló alkotott – úgy állította össze kantátája szövegét, hogy az a mai fiatalokkal is megérthető: mulandó életünk Isten kezében van. Az „ősi rendet”, a halált Krisztusban bízva várhatjuk: ha Isten kezébe tesszük életünket, Jézus ígérete ránk is érvényes: „Ma velem lesz!” A törvény és az evangélium a gyülekezet énekeiben, a korálban válik érthetővé és átélhetővé. Nem éltük meg tehát gyászosnak ezt a kantátát, inkább erőt adónak tarthatjuk, a benne megszólaló örömhír sajátunkká vált az igényességben és szépségben utólrhetetlen bachi zene által.

Külön öröm, hogy szinte az összes hangszeres és énekes szólómat a tanfolyam résztvevői szólaltathatták meg, s kiegészítő muzsikustársaink többsége is kapcsolatban áll a kántorképzővel.

■ BENCE GÁBOR

A mindig egyszerre felemelő és megszorító tanfolyamzárásnak különös hangsúlyt adott *J. S. Bach* 106. kantátája, amelyet a *Te Deum* istentisztelet előtt szólaltattak meg a tanfolyam résztvevői a fóti evangélikus templomban. Élet és halál, megsemmisülés és feltámadás igéi hirdették mindnyájunknak, hogy Isten ideje a legalkalmasabb idő. Az *Actus tragicus* előadásában közreműködtek a tanfolyam zenészei (*Kalmár Zsuzsanna* csellócontinuo, *Róth Márton* orgonaccontinuo, *Thiering Péter* furulya, *Pócs Miklós* barokkfuvola), valamint néhány külsős zenésztársunk (*Regős Júlia* gamba, *Bozzai Balázs* brácsa, *Asbóth Zsuzsanna* fagott, *Kesselyák Bence* nagybőgő). A szólótételeket a tanfolyam tanárai, *Vértessy Júlia*, *Muntag Lőrinc* és *Pap Kinga Marjatta*, valamint *Ujházy Márton* szólaltatták meg.

„Egyházadban szolgálattal megbíztál”

A kántorképzés folyamata nem velünk ér véget: *Németh Sándor* vezetésével a júliusi, majd *Kertész Botond* irányítása alatt az augusztusi tanfolyam

csapata veszi birtokba a Mandák-otthon, augusztusban pedig a felnőtt kántorokat várják továbbképző tanfolyamra, szakmai kurzusokra. Az itt elkezdett tanulmányok elmélyítésére hív a tanév idején húsz szombatot magába foglaló téli tanfolyam, ahol lehetőség van segédkántori képzésre, kántori bizonyítvány vagy kántori oklevel megszerzésére. A segédkántori szint birtokosa manuálisan korálkísérettel, a bizonyítványt szerzett hallgató már pedálkísérettel és egyszerűbb orgonaművekkel is szolgál az istentiszteleten, a legmagasabb képesítés gazdája pedig jó alapokat kapott ahhoz, hogy magát továbbképezve idővel az énekválasztástól az egyházi évbe és a liturgiái folyamatba illeszkedő, igényes orgonazené alkalmazásán át a kórusvezetésig a gyülekezet zenei életének minden területén önállóan megállja a helyét. A tanfolyamok hallgatói számára évközi zenélési lehetőséget biztosító Mandák-kórus havi rendszerességgel tartja próbáit, és elsősorban olyan gyülekezetekben szolgál, ahol nincs lehetőség ilyen összetett kóruszene művelésére.

Reményességünk, hogy felnövekedve kántorként, lelkészként vagy „képzett” gyülekezeti tagként ki-ki a maga helyén felkészülten szolgálhatja majd gyülekezetét és egész egyházunk épülését.

■ PAP KINGA MARJATTA
– BENCE GÁBOR

Adja össze a cikkben idézett énekszámokat! Az eredmény első három számjegye melyik énekünket rejti? A helyes megfejtést a kántorképző@lutheran.hu címre beküldők között a kántori munkát segítő kiadványokat sorsolunk ki.

HIRDETÉSEK

Hitmélyítő Félé-konferencia

A Félé Evangélikus Diakonisszaegyesület az EKE (Evangelikusok Közössége az Evangeliumért) és a Félé közös szervezésében augusztusban hitmélyítő konferenciát rendez.

Helyszín: Piliscsaba, Béthel Evangélikus Missziói Otthon. Időpont: 2014. augusztus 21–24. Érkezés csütörtökön 15 órától, elutazás a vasárnapi ebéd után, kb. 13 órától. Részvételi díj: 3500 Ft/nap + (igény esetén) 500 Ft ágynemű-használati díj.

Jelentkezés: a Félé-egyesület e-mail címén (febe.egyesulet@lutheran.hu), illetve a 20/500-4063-as egyházi flottás telefonszámon Görög Zoltánné, Hajnalka főnökasszonynál.

A hitmélyítő hétvége címe: *Uram, növeld a mi hitünket!* A részletes programról e-mailben lehet tájékoztatást kérni.

A Szélrózsza találkozó a Magyar Televízióban

Július 27-én, vasárnap az M1-en 10.30-kor kezdődő *Evangelikus magazin*-ban beszélünk a 10. Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó-ról. Az adást a Duna World csatorna július 30-án, szerdán megismétli. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

Július 27-én, vasárnap az M1-en 11 órai kezdettel felvételről láthatjuk a Szélrózsza találkozó záró istentiszteletét. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

Az Evangelikus Országos Könyvtár nyári zárva tartása

Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, kutatóinkat, hogy július 28. és augusztus 31. között könyvtárunk zárva tart. Az esedékes költözés miatt várható hosszabb zárva tartásról később adunk tájékoztatást.

Istentiszteleti rend • 2014. július 27.

Szentháromság ünnepe után 6. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Róm 6,3–11; Ézs 43,1–7. Textus: Mk 10,13–16. Énekek: 295., 359.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; **Félé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Veperdi Zoltán; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Véghelyi Antal; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. dr. Lászlóné dr. Agod Anett; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidélus Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés áhítat) Cselovszky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) dr. Bácskai Károly; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. id. Zászkaliczky Pál; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. id. Zászkaliczky Pál; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Gyóri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátraszentimre–Bagolyirtás, Jókai u. 7-9., Félé Názáret-temploma** de. fél 12. Madocsai Miklós; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.).

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Badacsonytomaj, Római út 3.** de. 9.; **Balatonakali, Templom tér** du. 2.; **Balatonaliga, Club Aliga üdülőközpont, Balatonvilágos, Aligai út 1.** du. 6.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, Bem u. 9. (református imaház)** du. 6.; **Balatonföldvár, Bajor Gizi Közösségi Ház, Kőröshegyi út 1.** du. 2.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonszárszó, Széchenyi u.** de. fél 9.; **Evangelikus Konferencia és Missziói Otthon, Jókai u. 41.** de. 9.; **Balatonszemes, Fő u. 1.** de. fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kővágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nagyvázsony, Temető u.** du. 2.; **Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörög, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Tapolca, Darányi u. 1.** de. fél 9.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: BALLA MÁRIA

Kicsiny gyülekezet nagy öröme

▶ **Hálaadó istentiszteletre gyűltek össze július 12-én a nagysimonyi evangélikus templomban a gyülekezet tagjai és a vendégek. Egy pályázat segítségével ugyanis megújult a Nagysimonyi Evangélikus Egyházközség parókiája. Jelenleg – a gyülekezet szomorúságára – nincs lakója, ezért közösségi programok helyszínül szolgálhat a kívül-beül megújult lelkészlakás. Gyülekezeti alkalmakat tarthat benne a közösség, ameddig nem lesz újból lakója, így szolgálhatja az épület továbbra is Isten országának épülését.**

E sorok íróját örömmel töltötte el, hogy a hálaadó istentiszteleten együtt szolgálhatott a liturgiában Horváth Ferenc nyugdíjas lelkésszel, a gyülekezet volt pásztorával. Az ünnepet még szebbé tette, hogy ez alkalommal egy egykori gyülekezeti tag dédunokájának keresztelőjére is sor kerülhetett Rostáné Piri Magda esperes asszony szolgálatával.

Az ünnepi alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke tartott igehirdetést

zati lehetőségtől egészen az építkezést lezáró ünnepségig. A beruházást a pályázati támogatáson túl az országos egyház és a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület is támogatta anyagilag, amelyeknek nem tudunk eléggé köszönetet mondani a segítségért. Jó tudni és érezni azt, hogy egész egyházunk népe áll a kis gyülekezet mögött is, és szükség esetén segítségére tud sietni krisztusi lelkülettel.

Talán megdöbbentő lehetett az ünnepők számára, amikor csaló-

gyobb mértékben – több mint háromszorosát adva a remélt összegnek – járult hozzá ahhoz, hogy a parókia megújulhasson, és még sokáig szolgálhassa az evangélium ügyét.

Az ünnepi közgyűlés után Rostáné Piri Magda esperes szentelte fel a megújult parókiát, átvéve a kulcsokat a kivitelezést végző helybeli cég vezetőjétől, Palkovits Beátától. A jelen lévő testvérek, miután végigjárták a megújult épületet, megtisztelték közösségünket azzal, hogy terített asztal mellett beszélgetve továbbra is együtt ünnepeltek velünk.

Aki végzett már ilyen munkát, az tudja, hogy nem kis fáradsággal járó feladat. Mégis örömet és erőt adó volt, hogy a gyülekezeti vezetőség és a gyülekezet tagjai, magukénak érezve az épület gondját, mindenben segítettek a helyettes lelkész munkáját. Isten iránti hálával köszönöm meg valamennyiüknek az odaszánt

a 103. zsoltár 17. verse alapján. Ez az ünnepség is jelzi, hogy minden nehéz körülmény ellenére mennyei Atyánk a gyülekezettel van ma is – emelte ki a püspök.

A hálaadó istentisztelet utáni ünnepi közgyűlésen beszámolhattam – mint helyettes lelkész – a felújítás menetéről a 2012-ben adódó pályá-

dottságról kellett beszámolnom a nagysimonyi evangélikus gyülekezettel kapcsolatban. Ez a család az azonban kellemes volt, mely a meghirdetett adománygyűjtés kapcsán ért engem. Az előregedő, kis létszámú gyülekezet az elszármazottakkal, illetve a katolikus és református testvérekkel együtt a vártnál jóval na-

időt és energiát. Isten adja, hogy a munka és a megújult épület a belső, a lelki megújulást és odaszánást is erősítse a gyülekezet tagjaiban mindenkor. Ennek megvalósulása teheti teljessé Isten előtti hálaadásunkat, melynek első lépése volt az ünnep.

■ RÁC DÉNES
helyettes lelkész (Nagysimonyi)

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Kert – közösség

► **Mostanában – bizonyára nem vagyok vele egyedül – naponta körbejárom a kertet, és megnézem, érik-e már végre a paradicsom, mekkorát nőtt a cukkini. Ha valakinek csak egy kis kertje is van, tudja, milyen nagy öröm leszedni az első pirosító epret, megízlelni a zsenge borsoszemeket, a fáról szemezgetni az édes cseresznyét. Vagy amikor a vasárnapi ebédnél a gyerekek büszkén megjegyzik, hogy a saláta az ő kertjükből való...**

Talán mindenkinek más jut eszébe a kertről: a nagymama virágokkal tarkított, buja veteményese, a ház előtti előkert kis sziklakerttel, tóval vagy éppen tujasorral szegélyezett, öntözött, rendszeresen nyírt gyep. Nagyon különbözőek az igényeink, a lehetőségeink, de elmondható, hogy a kerteket létrehozni mára egész mozgalommá nőtte ki magát.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A kertészetekben számos növénynek megtaláljuk a balkonváltozatát: paradicsomot, epret, fűszernövényeket természetesen már korántsem furcsa – és lehetetlen – egy egészen kicsi erkélyen sem. Sőt azon sem kell meglepődnünk, ha egy lakótelepi ismerősünk meséli, hogy éppen mi érik a kertjében, ugyanis Magyarországon is elterjedőben vannak – hol nagyobb, hol kisebb lendülettel – a kifejezetten nagyvárosokban, bérelt vagy önkormányzati területen létrehozott, úgynevezett *közösségi*, illetve *városi kertek*.

Ezeknek több céljuk is van. Egyrészt a városi embereknek sem kell le-

mondaniuk arról, hogy saját termesztésű (egészséges) zöldséghez, gyümölcshöz jussanak, ezáltal újra kicsit visszatérjenek a természethez, ugyanakkor a kert fenntartása jó közösségi alkalmat is teremt. Nem mellesleg pedig gyakran éppen az elhanyagolt, gyakran rossz közbiztonságú városrészekbe helhelnek ezáltal új életet. Ezekhez a közösségekhez több értelemben is nagyon különböző emberek tartoz(hat)nak, ám többnyire közös bennük, hogy a kertészkedés során elsajátított szemléletet az élet más területein is gyakorolják: környezettudatos, egymás munkáját megbecsülő lakói a városnak.

Az első, mai értelemben vett közösségi kertek az 1980-as években Angliában és az Egyesült Államokban jöttek létre, ám érdemes megjegyezni, hogy a gondolat már akkor sem volt új keletű. A közösségi kertek elődjének tekinthető ugyanis az első és második világháború után a lerombolt városokban, sokszor a romok között létrehozott, úgyneve-

zett *victory* (néhol *war*) *garden* – *győzelem* vagy *háborús kert* –, amelynek legfontosabb funkciója a háború utáni élelmiszerhiány enyhítése volt, de nem elhanyagolható a közösség lelki újjáépítésében betöltött szerepe sem – ezt olykor a politikai propaganda is kihasználta. (Érdemes rákeresni a „victory garden” kifejezésre az interneten a képek között, nagyon érdekes plakátokra bukkanhatunk.)

Hazánkban a Kortárs Építészeti Központ és a Városi Kertek Egyesülete foglalkozik a kezdeményezés népszerűsítésével. Mintakerteket hoznak létre, háttéranyagokat dolgoznak ki,

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

honlapjukon a kert kialakításának feltételeiről is tájékozódhatunk.

Eszembe jut a *Gyümölcsfák a papkertben* program is. Ennek keretében egy-egy gyülekezet vagy a gyülekezet egy kisebb csoportja vállalja a gyümölcsfák telepítését, a gyümölcsöskert gondozását, hozzájárulva a teremtett világ sokszínűségének megőrzéséhez.

Elmondható, hogy egy kisebb kert létrehozásakor, portánk kialakításakor igyekezzünk esztétikai szempontokat is figyelembe venni. A növények (térbeli és időbeli) sorrendjének megtervezése azonban a látványon túl az optimális körülmények megteremtésében és a kártevők elleni védekezésben is fontos szerepet játszat.

A kert művelésének és a kert megművelőinek (újonnani) megbecsülését tüzte zászlajára a három évvel ezelőtt Karcagon – egy magán-személy által – meghirdetett *Legszebb konyhakertek* program, amelyhez azóta több település (köztük lakóhelyem, Kajárperc) is csatlakozott, de mára több önkormányzat is ösztönzi lakosait saját házuk tájának és a közterületek (parkok, játszótérek) rendben tartására, amely az egész közösség érdeke. (Talán többen is őriztetik otthon a „Tiszta udvar, rendezés ház” feliratú kis fémtáblát, amelyet gyerekkori emlékeim szerint büszkén tűztek ki az emberek házuk utcáfrontjára.)

A tapasztalatok szerint egy kert létrehozása, művelése és ápolása felelősség: az, hogy mit és hogyan használunk benne, hatással van a környezetünkre és saját egészségünkre. Rendszeres munka, hiszen mindig akad valami tennivaló. Azonban legalább annyira öröm és kikapcsolódás, mert részesei lehetünk a növekedés csodájának, leszűretelhetjük munkánk „gyümölcsét”, mindközben pedig kapcsolatban lehetünk magával a Teremtővel, aki – amellet, hogy mi ültetünk és öntözünk – a növekedést adja.

■ JERABEK-CSEREPES CSILLA

Csónakkal a Tapolcai-tavasbarlang vizén

Tapolca városa az egykori Pannontenger üledékéből képződött szarmata mészkőre épült. A mészkőben kialakuló, felszín alatti vízmozgások hozták létre a település látványosságának számító barlangrendszert.

A Tapolcai-tavasbarlangot 1902-ben fedezték föl. Ebben az esztendőben kezdett házépítésbe *Tóth Pál* helyi pékmester. Kútásás közben – a csákányütések, majd a jóval hatékonyabbnak bizonyuló robbantások után – egy föld alatti nyílás vált láthatóvá. A bontást tovább folytatva nagyobb üregekké bukkantak. Leereszkedve a barlang egyik termébe jutottak a felfedezők, megtalálták a föld alatti nagyobbik tavat, majd hevenyészett csónakkal ezen áthajózva több kisebbet.

Az azonmód meginduló tudományos feltárás mellett 1913-ban a látogatók számára is elérhetővé tették a barlangot: elkészült jelenlegi lejáró-

ta. 1928-tól villanyvilágítás ad fényt az érdeklődőknek – a honi barlangok közül elsőként.

A Tapolcai-tavasbarlang kiépítése, valamint természeti értékeinek megismerése, védelme és megőrzése évtizedeken át párhuzamosan haladt. Az 1970-as évektől azonban a környékbeli bauxitbányászat következtében a barlang karsztvizének szintje radikálisan csökkent, olyannyira, hogy az idegenforgalmi vonzerejét nyújtó csónakázás lehetetlenné vált. A barlang csak több „aszályos esztendő” után, a bányák bezárását követően regenerálódott.

Balatoni nyaralások elsőrangú kiemelt programja lehet a barlangi séta és csónakázás. A Kisfaludy Sándor utca 3. szám alatti (jelenleg átépítés alatt álló) látogatóközpontban szerezhetik be az érdeklődők a barlangra vonatkozó információkat.

■ REZSABEK NÁNDOR

A SZERZŐ FELVÉTELE

Hálakötet a magyar johannitákról

► **A Johannita Rend Magyar Tagozatának arcképei – Hálakötet a 90 esztendőért** címmel jelent meg kötet a L'Harmattan Kiadó gondozásában az idei johannita lovagi napokra és az ünnepi könyvhétre. Szerzője a jelenleg vezető kormányhivatalnokként dolgozó *Arday Géza* író, irodalomtörténész. Vele beszélgettünk a kiadványról és a johannitákról.

– *Mi a könyv célja, miért adnak hála-át a magyar johanniták?*

– A kötet célját a köszönetnyilvánításban találhatjuk meg. Hálaadás a Mindenhatónak azért, hogy adott a nagy elődöknek – akik közül többekről szó esik a kötetben – tehetőséget, hitet, bölcsességet, alázatot, kitartást és bizakodást az évtizedeken át becsülettel elvégzett munkához. Mi, jelenkori johanniták ezzel a kiadvánnyal tisztelgünk egykori társaink emléke előtt.

Jelenlegi commendátorunk, *bárá Bánffy Miklós* többször idézte az évforduló kapcsán is elődjét, az alapító commendátort, *bárá Feilitzsch*

Bertholdot, aki így fogalmazott: „Különös célja és rendeltetése van a mi lovagrendünknek, mert a keresztény hitre, a nemzeti gondolatra és a lovagi erényekre épül fel.”

– *Milyen forrásokból dolgozott, és inspirálta-e valaki a kötet megírására?*

– Szerencsés helyzetben voltam, hiszen a tárgyalt személyek jelentős részét személyesen ismertem, így saját emlékeimből is merítettem történelemformáló tevékenységük és karakterük megrajzolásakor. A kutatás során áttanulmányoztam lovag-társaink visszaemlékezéseit és levelezéseit, továbbá felhasználtam korábbi műveket is. Az emlékező írásokat *Vajay Szabolcs* történész, egykori johannita lovag biztatására kezdtem el kidolgozni. Sok vacsorát költöttem el vele, és a beszélgetések közben megismerhettem egy-egy emléket, forrást vagy eseményt.

– *Kikről találhatunk portrét a könyv életutakkal foglalkozó fejezetében?*

– Alapító commendátorunk, *bárá Feilitzsch Berthold* mellett külön-

rész foglalkozik a neves genealógussal, *Ákosfalvi Szilágyi Lászlóval*; a nemzetközileg is híres filozófusprofesszorral, *Kibédi Varga Sándorral*, illetve *Fáy Gedeonnal*. A két utóbbi az emigrációs évtizedekben vezérlő commendátorként irányította a magyar johannita csoportot. *Benda Kálmán* és *Vajay Szabolcs* történészprofesszorral, *Hennyey Gusztáv* külügyminiszterrel, *Gosztonyi Miklós* emigrációból hazatért, vállalkozó szellemű lovag-társunkról, *Hajós Józsefről*, a Johannita Segítő Szolgálat rendszerváltás utáni megszervezőjéről, valamint *Domahidy András* ausztráliai íróról is egy-egy önálló, esszézerű tanulmány szól.

– *Mit üzen a nagy elődök példája egy mai johannita, például az Ön számára?*

– Az egykori lovagi várak nemcsak kőből és téglából épültek, hanem húsból és vérből is. Ezek az „embervárak” maradó történelmi építmények lettek: időtállóak, szinte időtlenek és mindenféleképpen példát mutatóak. Azt „üzenni” számomra a nagy elődök példája,

hogy ez a tíz johannita életmű is mind egy-egy nagy „embervár”, melyek a történelmi nehézségeken átsegítve időtlenül őriznek bennünket, s átvezetnek régi korokból a jelenbe.

A kötetben bemutatott johannita személyiségek kivétel nélkül mindannyian széles körű műveltséget szereztek, elmélyültek a különféle tudományágakban, és buzgón gyarapították saját munkaterületük ismeretanyagát. Egyházukat önfeláldozó szeretettel óvták és támogatták a legnehezebb időkben is. Ezek az egykori lovag-társak igazi hazafiak voltak: bátrak, józanok, szükség esetén taktikusak és jó diplomáták, akik származásukból fakadó hatékony kapcsolataikat és egyéni munkájukat – nem öncélúan – a nemzeti és a rend szolgálatába állították.

– *Miért tartja fontosnak, hogy megismerhessük ezeket a johannita életutakat?*

– Azért, mert a kötetben olyan alapvető és talán elfeledett történelmi tényeket foglaltam össze és elevenítettem fel, amelyek segítségül

szolgálhatnak a mában való eligazodáshoz. Hiszen fontos, hogy megismerjük, milyen szellemiség örökösei lehetünk.

A Johannita Rend Magyar Tagozatának története 1924-től, az alapítástól napjainkig kilencven esztendőt ölel föl. Három jelentős részre bonthatjuk ezt az időszakot: kezdetén és végén a magyarországi kibontakozásra, valamint az újraindulásra kapott kegyelmi idő áll, hiszen a kettő között található az áthidaló negyvenöt esztendő, amelyet emigrációban töltött a tagozatunk. A rendszerváltás után – majd fél évszázados vizontagságos száműzés végeztével – térhettek haza a magyar johanniták.

Ebben a kötetben a lovag-társakról rajzolt portrékon keresztül ismerhetjük meg azokat a történelmi eseményeket, amelyek a rend történetét és szerepét hivatottak hitelsen – szintet vallomásszerűen – kiegészíteni.

■ LABOSSA LAJOS

Arday Géza: A Johannita Rend Magyar Tagozatának arcképei – Hálakötet a 90 esztendőért. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2014. Ára 2500 forint.

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZJELENTÉS

A mulandóság terhét hordozva, de az üdvösség ígéréteiben bízva adjuk hírül, hogy Nagy Géza született Varjú Tünde, a sárvári egyházközség hűségese pénztárosa és presbitere 56 éves korában váratlan hirtelenséggel hazatért Teremtőjéhez.

Szerettünkől július 28-án, hétfőn 16 órakor veszünk búcsút a sárvári temetőben. Jézus Krisztus mondja: „Az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogyan én szeretlek titeket. Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki, és rendelvelek titeket arra, hogy elmenjétek, és sok jó gyümölcsöt teremjétek.” (Jn 15,12.16) Gyászoló családja és gyülekezete

Nyári szünet az országos irodában

Tájékoztatjuk a kedves testvéreket, hogy az országos irodában július 28-ától augusztus 8-ig nincs ügyfélfogadás. Az első munkanap: augusztus 11.

Igazgatóság

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

A Debreceni Evangélikus Egyházközség szállást kínál Debrecenben tanulni vágyó fiataloknak. Érdeklődni a degy@upmail.hu e-mail címen és a 20/381-2004-es telefonszámon lehet.

Nyitott templom éjszakája Pusztaföldváron

A pusztaföldvári evangélikus templomban (Rákóczi u. 30.) július 25-én, pénteken 18.30 és éjjel között tartjuk a nyitott templom éjszakáját. Fókuszban: a világ világgossága. Zene, interaktív, könnyűzenés istentisztelet, filmvetítés, tábornótűz, meditációs toronytúra.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ÓRBOTTYÁNBAN GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121. Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770. E-mail: gombosmi@harangontes.hu és info@harangontode.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 27-étől augusztus 3-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból	5.30 / M1 Hajnali gondolatok	8.20 / M1 Balatoni nyár (magazinműsor)	9.15 / Duna Tv 100 kép a XX. századról 1929 – Fekete péntek
9.25 / M1 Útmutató	7.40 / Duna Tv Élő egyház	14.30 / Bartók rádió Népzene – távolról Latcho Drom	13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...”
Portréfilm Hegedűs Endre zongoraművészről	13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk!	15.50 / Duna World Élő egyház (vallási híradó)	A református egyház félórása
10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet az abaújszainai református templomból	15.00 / Duna Tv Muzsikás történet	19.15 / Pax Tv Oszlopos Simeon (bábfilm)	15.50 / Duna World Evangélikus magazin
10.30 / M1 Evangélikus magazin	A Muzsikás együttes 35 éve (magyar dokumentumfilmsorozat)	20.00 / Pax Tv A kút (élő interaktív műsor)	16.55 / M3 Színész vagyok
11.00 / M1 Szélrózsa	15.50 / Duna World Biblia és irodalom	Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	20.00 / Pax Tv Nők a Bibliában (ismeretterjesztő műsor)
Az országos evangélikus ifjúsági találkozó záró istentisztelete (felvételről)	18.00 / Pax Tv Prof. dr. Bagdy Emőke előadása	20.20 / M3 Ragaszkodom a szerelemhez (magyar tévéfilm)	20.55 / Duna World MR2 Akusztik
16.20 / Duna Tv Simon Menyhért születése (magyar játékfilm, 1954)	21.35 / Duna Tv Tusványos 25	20.49 / Bartók rádió A Les Talens Lyriques hangversenye	21.40 / Duna Tv A vörös fogadó (francia tévéfilm, 2007) (91')
20.20 / M1 Vízilabda-Eb 2014	23.40 / M1 A rejtélyes XX. század	21.25 / Duna Tv Szemfényvesztés (francia tévéfilm, 2012) (93')	23.20 / Duna Tv Gulágtörténetek (magyar dokumentumfilm)
Férfívízilabda – döntő	Kun Miklós történész műsora		

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
15.30 / Duna Tv Másfél millió lépés Magyarországon – 32 év múlva (magyar ismeretterjesztő sorozat)	11.07 / Kossuth rádió A Hely (riportműsor)	7.45 / Duna Tv Élő egyház	6.00 / Bartók rádió Muzsikál reggel
15.45 / Duna World Isten kezében	15.20 / Duna World Ezer év szentjei (magyar ismeretterjesztő sorozat)	9.00 / Duna World KorTárs (kulturális magazin)	Vasárnapi orgonamuzsika
16.30 / Pax Tv Bencések (dokumentumfilm)	20.10 / Bartók rádió Maurice André trombitán játszik	9.30 / M1 Kerékpártúra (biciklis magazin)	9.30 / Bartók rádió Musica Sacra
18.00 / Viasat History Földben rejtőzött titkok (német dokumentumfilmsorozat)	20.20 / M1 Büszkeség és balítélet (angol tévéfilmsorozat, 1995) (53' + 53')	13.16 / Duna Tv Pedálpárádé	Hummel: D-dúr mise
19.30 / Duna World Zegzugos történetek – Kultúrtörténeti kalandozás	22.15 / Duna World Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)	Dalibor Miklavčič hangversenye	10.05 / Duna Tv Magyar klasszikusok új köntösben
19.39 / Bartók rádió Simon Preston Bach-műveket orgonán	22.35 / Duna Tv Holt vidék (magyar játékfilm, 1972) (86')	13.50 / M1 A 69 centiméteres férfi (angol dokumentumfilm)	10.10 / M1 Kérdések a Bibliában
21.40 / Duna Tv Az első kétszáz évem (magyar játékfilm, 1985) (99')	22.55 / M3 Szamárhöhögés (magyar filmszatíra)	13.55 / M3 Alfa Rómeo és Júlia (romantikus vígjáték, 1968)	10.10 / M1 Kérdések a Bibliában
		17.00 / Pax Tv Megálló 2013	10.30 / M1 Református magazin
		Keresztmetszet-koncert	11.05 / M1 Látogatásban Csomós József református püspöknél
		21.25 / Duna Tv Az ördög és a tízparancsolat (francia-olasz játékfilm, 1962)	22.15 / M1 MR2 Szimfonik+ a Müpából
			0.40 / Duna World Szentföldi szent helyek üzenete (magyar ismeretterjesztő sorozat)
			0.40 / Duna World Cezárea

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 27.)

Zákeus pedig előállt, és ezt mondta az Úrnak: „Uram, ime, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit kiszaroltam, a négyeszeresét adom vissza neki.” Lk 19,8 (Péld 10,2; Mt 28,16–20; Róm 6,3–8/9–11; Zsolt 57) Valami elkezdődik Zákeus életében. Átrendeződnek gondolatok, érzések. Ami eddig a legfontosabb volt számára (vagyon, gátlástalan előny szerzés), kezd a helyére, a lényegtelen dolgok közé kerülni. Jézussal való találkozása átforgalmazza az életét. Önként lemond az életének eddig értelmet adó, könnyen megszerzhető, de könnyen el is veszíthető javokról, s cserébe megkapja azt, ami soha el nem vehető tőle, ami nem ideiglenes ajándék, hanem örökkévaló.

Hétfő (július 28.)

A szombati nyugalom tehát még ezután vár az Isten népére. Aki ugyanis be ment az Isten nyugalomába, maga is megnyugodott a munkáitól, mint Isten is a magáétól. Zsid 4,9–10 (1Móz 2,3; 2Móz 14,15–22; Jn 7,14–24) A hétfői pihenés után feladattal indít munkába az ige. Mindannyian vágyunk a jól végzett munka öröme után elnyerhető nyugalomra. Istentől tanulhatjuk és kaphatjuk meg a remélt nyugalmat és békeséget. Ha megtanulunk a hét-köznapokon alkotni, különbséget tenni jó és rossz között, szeretni az „alkotásunkat” – legyen az egy felásott kert, megírt könyv, megácsolt ház, megköszörült fémdarab, meggyógyított beteg –, megtanulunk döntéseket hozni, aztán a „hetedik” napon örülni és elcsendesedni. Ezt a lehetőséget igénk a jövő időbe helyezi, hogy várni tudjunk, ráhangolódva és készülődve, miközben tudatában kell lennünk, hogy csak a vele való közösségben érhetjük el.

Kedd (július 29.)

Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: büne az annak. Jak 4,17 (Zak 7,10; ApCsel 2,32–40; Jn 7,25–31) Bűnben élünk, ha nem tesszük meg azt a – sokszor egészen kicsi – jót, amelyet megtehetnénk? Igen! „Sok jót elmulasztottam...” – valljuk meg Istennek a gyónó imádságban. De mit kell tennünk? Azt, amit tenni szabad. Ha mérlegünk az Isten törvénye, amely egyedül hitelesíti a kimondott szót, a megélt cselekedeteket. Rajtunk áll csak, hogy tesszük-e azt a jót, amire meghívást kaptunk. Cselekedeteink következményét mindig csak később (később?) láthatjuk. Isten ígéje a baj megelőzésére tanít, ezért tárja elénk az utat, hogy ne szalasszuk el a lehetőséget, amelyet felkínál nekünk.

Szerda (július 30.)

Ne ferdítsd el az ítéletet, ne légy személyválogató, és ne fogadj el vesztegetést, mert a vesztegetés elvakítja a bölcseséget is, és az igaz beszédet is elferdíti. 5Móz 16,19 (Jn 5,44; ApCsel 16,23–34; Jn 7,32–39) Korunkban is nagyon időszerű a tanács és útravaló, amelyet ezen a reggelen kapunk. Olyan kézzelfogható helyzeteket, cselekedeteket, tulajdonságokat tár elénk, amelyek felismerése a helyes magatartás és a tisztánlátás lehetőségét adja. Istent nem lehet becsapni. Mi, emberek viszont hajlamosak vagyunk arra, hogy a könnyebbnek tűnő utat válasszuk, a látszólag rövidebbet. Tiszta eszközök helyett csalárd megoldásokat választunk. Ez céltévesztés. Előbb vagy utóbb tönkreteszi a kapcsolatot az emberek között. Fogadjuk meg a mai tanácsot, és ne feledjük: Isten szava élő és ható szó.

Csütörtök (július 31.)

Az Úr azonban ott van szent templomában: csendesedjék el előtte az egész föld! Hab 2,20 (Lk 10,39; Mt 18,1–6; Jn 7,40–52) Csندre intetünk. Templomainkban csend van. És nálunk, a lélek templomában? A hétköznapok minden percében „fülsiketítő” zajok terhelik környezetünket. Sokszor a csند hétfői, ünnepnap lehetőséget is elszalasztjuk, és bekapcsoljuk a rádiót, számítógépet, televíziót, vagy fülhallgatót dugunk a fülünkbe még sportolás, természetjárás közben is. Talán szándékosan keltjük a lármát, így „védekezve” az ellen, hogy meghalljuk a nekünk szóló üzenetet? Az Úr azonban ott van. Élünk az általa szelíd erőszakkal adott lehetőséggel. Csندesedjünk el!

Péntek (augusztus 1.)

Én formáltalak, az én szolgám vagy te, Izráel, nem feledkezem meg rólad! Ézs 44,21b (Róm 11,2a; Jn 19,31–37; Jn 7,53–8,11) „Elfelejtettem!” – valljuk be többnyire csak magunknak, néha embertársainknak is. Hányszor megtörténik velünk, hogy elfeledkezünk valamiről, valakiről. Csoda-e, ha önmagunkból kiindulva életünk nehéz helyzeteiben úgy érezzük, Isten elfeledkezett rólunk? Ő azonban soha nem fárad el, nem rest újból és újból biztatást adni. Ennek bizonyossága tart meg minket, és ad lehetőséget a szüntelen újrakezdesre és folytatásra.

Szombat (augusztus 2.)

A mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal. Ezt azért írjuk meg nektek, hogy örömeitek teljes legyen. 1Jn 1,3b–4 (Ézs 25,9b; Jel 3,1–6; Jn 8,12–20) Minden ember vágyik az öröm teljességére. Keressük mindenfelé, hajszojuk néha egy egész életen át. Mi az öröm? Hogyan lehet hozzájutni? Nincs szükség erőfeszítésekre! Isten ajándékba kívánja azt adni az embernek. A szeretet után az öröm a Szentlélek második adománya. Csak el kell fogadni. Így az öröm nem más, mint egy mély benső tapasztalat, mely az Istennel való személyes kapcsolat eredménye. Itt van bennünk, élhetünk vele szabadon. Ámen.

■ KIS JÁNOS

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sando.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly. Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). Rovatvezetők: dr. Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@online.hu). Szerkesztőbizottság: Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyí Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árúsítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletig ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elszejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

